

Usporedba školskih knjižnica u Italiji i Hrvatskoj

Petrović, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:114872>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-27**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2022. / 2023.

Marija Petrović

Usporedba školskih knjižnica u Italiji i Hrvatskoj

Diplomski rad

Mentorica: prof.dr.sc. Mihaela Banek Zorica

Zagreb, rujan 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Zahvaljujem svojoj obitelji na svemu što su mi pružili tijekom fakultetskog obrazovanja. Hvala Vam na razumijevanju, potpori i ljubavi. Posebno zahvaljujem Tebi koji si u svakom trenutku vjerovao u mene, bio moja podrška i svjetlost. Uspjela sam zbog Vas.

Zahvaljujem i svojoj mentorici na suradnji i korisnim savjetima koji su mi puno pomogli u pisanju rada.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Školske knjižnice.....	2
2.1. Školske knjižnice u Italiji	3
2.2 Školske knjižnice u Hrvatskoj	5
3. Školski knjižničar	6
3.1 Istraživanja o kompetencijama školskih knjižničara u Italiji	7
3.2 Istraživanja o kompetencijama školskih knjižničara u Hrvatskoj	8
4. Financiranje knjižnica	9
4.1 Financiranje školskih knjižnica u Italiji.....	10
4.2 Financiranje školskih knjižnica u Hrvatskoj	13
5. Aktivnosti u knjižnicama	16
5.1 Aktivnosti u školskim knjižnicama u Italiji.....	17
5.2 Aktivnosti u školskim knjižnicama u Hrvatskoj.....	19
6. Utjecaj pandemije COVID-19.....	21
6.1 Školske knjižnice u Hrvatskoj za vrijeme pandemije COVID-19.....	21
6.2 Aktivnosti za vrijeme COVID-19 online putem u školskim knjižnicama u Hrvatskoj..	24
6.3 Školske knjižnice u Italiji za vrijeme pandemije koronavirusa	28
6.4 Aktivnosti u školskim knjižnicama za vrijeme COVID-19 u Italiji.....	30
7. Zaključak.....	34
8. Literatura	36
Sažetak	42
Summary	43

1.Uvod

U ovome radu prikazat će se analiza već postojećih istraživanja i zabilježeno znanje o talijanskim i hrvatskim školskim knjižnicama kroz određena razdoblja. Školska knjižnica je odgojno-obrazovna ustanova koja je bitna za razvoj i poučavanje njezinih korisnika. Kako bi knjižnica mogla što kvalitetnije obavljati svoju funkciju u društvu važno je i formalno obrazovanje knjižničara koji svojim znanjem utječe na proces učenja.

Analize i istraživanja knjižnica su vrlo bitne kako bi se prikazalo postojeće stanje iz kojeg je vidljivo kojim elementima se treba pridavati više važnosti kako bi došlo do ujednačenog razvoja svih njezinih dijelova. IFLA-ine smjernice su neizostavan dio analiza te su vrlo vrijedne upute koje usmjeravaju knjižnice prema osmišljavanju što boljih aktivnosti i usluga, a obuhvaćaju i elemente financiranja, kompetencija knjižničara te opremanje knjižnica.

Pandemija koronavirusa utjecala je na cijelo čovječanstvo i sa sobom je donijela brojne promjene. Analizira se utjecaj pandemije koronavirusa na odgojno-obrazovni proces u kojem je knjižničar trebao zadržati važnu ulogu stručnog suradnika i informacijskog stručnjaka. Knjižničar je trebao i dalje pružati usluge prema okvirima kurikuluma s ciljem da knjižnica zadrži svoju primarnu funkciju. Svakodnevna upotreba digitalnih sadržaja i potpuni prijelaz iz fizičkog u virtualni svijet zahtijevao je prilagodbu. Knjižničari su morali prilagoditi sadržaje, usluge i susrete virtualnom svijetu. Određene aktivnosti preseljene su u virtualni oblik prije pandemije jer je praksa online usluga kod nekih knjižnica postojala i ranije.

Analiza aktivnosti koje knjižnica pruža izvan virtualnog svijeta daje uvid u njezin rad fizičkim putem te se primjećuje da je dio aktivnosti bio izostavljen ili izmijenjen tijekom pandemije. Osmišljavanje radionica, organiziranje susreta s piscima, obilježavanje svjetski poznatih datuma neke su od aktivnosti u kojima se uviđa sličnost u organizaciji poslova školskih knjižnica u Italiji i Hrvatskoj.

Neizostavan element analiza bilo je i financiranje knjižnica. Donacije, organiziranje projekata, ulaganja od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja samo su jedan od mnogih primjera koji knjižnice koriste s ciljem obnavljanja fonda, nastanka novih usluga te obnove ili nastanka prostora knjižnice.

Kroz cijeli rad, školske knjižnice u Italiji i Hrvatskoj uspoređuju se prema kriterijima koji prikazuju njihov razvojni put. U početku rada naglašava se uloga školske knjižnice te slijedi analiza provedenih istraživanja u Italiji i Hrvatskoj o prisutnosti knjižnica kroz godine, opremljenost njenih prostora te knjižničkog fonda. Zatim slijedi analiza kompetentnosti

školskog knjižničara te se primjećuju velike razlike u vodstvu knjižnica između dviju država. Potom slijedi pregled financiranja knjižnica kroz ulaganja od strane Ministarstva znanosti i prosvjete, organiziranje projekata koji pridonose obnavljanju prostora i knjižničkog fonda te susreti s donacijama kao neizostavnim oblikom ulaganja.

U središnjem dijelu rada ističe se uloga raznovrsnih aktivnosti knjižnice te se primjećuju brojne sličnosti u Italiji i Hrvatskoj. Primjeri organizacije susreta s autorima, čitalačkih radionica i projekti digitalizacije, samo su neke od aktivnosti koje se provode.

Pred kraj rada donosi se osvrt na neizbježnu situaciju pandemije COVID-19 koja je utjecala na funkcioniranje cijelog svijeta. Potrebna prilagodba na mjere i novonastala pravila s ciljem sprječavanja širenja koronavirusa za sve su predstavljali novost i donijeli određene posljedice. Nakon prikaza općeg stanja u Italiji i Hrvatskoj tijekom pandemije, slijedi analiza aktivnosti školskih knjižnica koje su se nastavile pružati korisnicima zahvaljujući prijelazu iz fizičkog u virtualni svijet, a vrijeme pandemije je utjecalo i na razvoj novih digitalnih platformi te usluga.

2. Školske knjižnice

„Školska knjižnica pruža obavijesti i spoznaje bitne za uspješno uključivanje u suvremeno društvo koje se temelji na znanju i informacijama. Školska knjižnica omogućuje učenicima stjecanje vještina za cjeloživotno učenje, razvija njihovu maštu i pomaže im da postanu odgovorni građani.“¹

Od samog početka u svijetu su imale utjecajnu ulogu. Školska knjižnica predstavlja središte koje osim pružanja knjižne i ne knjižne građe svojim korisnicima omogućava priliku za obrazovanjem, mjesto je u kojem učenici, roditelji i učitelji imaju priliku za ostvarenjem kulturnih i informacijskih potreba. Njena zadaća je informacijski opismenjivati, poticati učenike na učenje, čitanje, sudjelovanje u aktivnostima knjižnice, pružiti bogat program za obrazovanje unutar i izvan knjižnice, organizirati razne kulturne događaje i pružiti mjesto za rad. Knjižnica je u velikoj mjeri i pokretač pozitivnih promjena u društvu.

Knjižnice u svijetu ne funkcioniraju na jednak način, ponajviše razlikuju se u načinu organizacije prostora i poslovanju. Ono što je zajedničko svakoj školskoj knjižnici je doprinos obrazovanju učenika kako bi stečeno znanje nastavili koristiti u životu i time utjecali na pozitivne promjene u društvu.

---

¹ Dina Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 2. prerađeno izdanje (Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2016), 19.

Školska knjižnica poznata je pod različitim nazivima kao što su „školski medijski centar, dokumentacijsko-informacijski centar, istraživačko središte knjižnice, središte za učenje.“² Iz različitih naziva uviđa se da je ona mjesto koje učenicima pruža priliku za rad, čitanje, razmišljanje, stvaranje novog znanja i učenje.

Za postizanje učinkovitosti na visokoj razini potrebna je uska suradnja sa školom unutar koje knjižnica djeluje. Važne su strategije koje se koriste u radu s korisnicima te je pri njihovom osmišljavanju važno surađivati s nastavnicima kako bi zajednički osmislili aktivnosti kroz koje će učenici stjecati potrebna znanja.

Usluge školske knjižnice dostupne su i široj zajednici, osim što se pružaju unutar njenog prostora, dostupne su i virtualnim putem zahvaljujući informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji koja omogućuje korištenje raznih zbirki i alata za nastanak i dijeljenje znanja.

„Vrednovanje usmjereno na cjelokupnu kvalitetu programa može koristiti međunarodne, državne ili lokalne standarde za provjeru i procjenu mnogih aspekata školske knjižnice (npr. osoblja, prostora, tehnologije, zbirki, programa poučavanja).“³ Za rad školske knjižnice i školskog knjižničara ističe se važnost vrednovanja. Svaka knjižnica mora zadovoljiti određene ciljeve i programe, a time i pružene usluge korisnicima moraju biti u skladu s potrebama škole i zajednice unutar koje djeluje knjižnica. Vrednovanje je potrebno jer utječe na upravljanje i učinkovitost pružanja usluga. Ono doprinosi stalnoj promjeni koja je knjižnici i njenim korisnicima potrebna za što bolji i brži napredak.

2.1. Školske knjižnice u Italiji

Podaci iz 2017. godine navode da je u Italiji aktivno 8.700 školskih institucija koje uključuju osnovne i srednje škole te visokoškolske ustanove s 41.053 sjedišta.⁴ S obzirom na velik broj školskih ustanova u Italiji vrlo je teško provesti detaljna istraživanja vezana uz razvoj, obilježja i prisutnost školskih knjižnica na području Italije.

---

² *Loc.cit.*

³ Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 23.

⁴ Fabio Venuda, Gino Roncaglia i Luisa Marquardt, *Piccole e povere, ma innovative, i lavori nel corso delle biblioteche scolastiche*, pristup 18. kolovoza 2023., https://air.unimi.it/retrieve/dfa8b99d-3a41-748b-e053-3a05fe0a3a96/VENUDA-RONCAGLIA-MARQUARDT_Rapporto%20sulle%20biblioteche%20italiane%202015-2017.pdf, 1.

Istraživanje iz 1965. godine koje je proveo „Nacionalni institut za statistiku“⁵ u fokus je stavio analizu talijanskih knjižnica koje su javno dostupne građanima, a unutar kojega su bile analizirane u manjoj mjeri i školske knjižnice. Potreba za detaljnijom analizom školskih knjižnica uslijedila je tek 1981. godine kada je na zahtjev Ministarstva obrazovanja provedena prva detaljna analiza školskih knjižnica za koju je bio zadužen pedagog Mauro Laeng. Na istraživanje nisu odgovorile sve škole već samo njih 12.743, a ističe se da 91,95% od navedene brojke ima knjižnicu koja se koristi.⁶ Zanimljiv podatak je da su knjižnice vođene od strane nestručnih osoba, učitelja volontera, a posljedica toga je da su otvorene tek u vrijeme kada je nastava gotova. Zabrinjavajuća brojka je da je samo 1,3% stručnih osoba koje posjeduju „neodređenu titulu u području bibliotekarstva.“⁷

S vremenom je došlo do veće potrebe za analizama školskih knjižnica kako bi se unaprijedio njihov rad pa je korisno spomenuti rezultate istraživanja koje je 2011. godine provelo „Društvo talijanskih izdavača“ i 2016. godine „Talijansko udruženje knjižnica.“⁸ U istraživanjima nailazimo na podatke koji se podudaraju. Istraživanje iz 2011. godine pokazuje da 89,4% od 7.856 škola posjeduje školsku knjižnicu, a istraživanje provedeno 2016. godine na 1.222 škole ističe da 91,4% škola ima knjižnicu. Što se tiče podataka koji se odnose na prostor, knjižničnu građu te financiranje knjižnica zaključuje se da se radi o elementima na kojima se treba poraditi radi pravilnog razvoja knjižnica. Prema istraživanju iz 2011. godine ističe se da je prostor koji je predviđen za knjižnicu glavna karakteristika limitiranost u prosjeku od 46 m², a 2016. g. situacija se ne poboljšava što se zaključuje iz brojke od 57 m², a u prosjeku na raspolaganju za sjedenje imaju 15 mjesta.⁹

S druge strane to predstavlja problem kada je potrebno pružiti priliku učenicima i nastavnicima za boravak u knjižnici, drugim riječima prostor nije dovoljan da bi ugostio jedan cijeli razred, a 10% knjižnica je s te strane u potpunosti disfunkcionalna jer ne posjeduje prostor za rad. Potrebno je spomenuti i knjižničnu građu jer određene knjižnice posjeduju zastarjele primjerke i u deficitu je sa djelima.

Između dvaju spomenutih istraživanja prošlo je pet godina, a prema brojkama se zaključuje da poboljšanja nema ni po pitanju knjižnične građe. Prema podacima iz 2016. godine prosječna

---

⁵ Venuda, Roncaglia i Marquardt, *Piccole e povere, ma innovative, i lavori nel corso delle biblioteche scolastiche*, pristup 18.kolovoza, 2023., 1, *prev.a. M.P.*

⁶ *Loc.cit.*

⁷ *Loc.cit., prev.a. M.P.*

⁸ *Ibid., 2.*

⁹ *Loc.cit.*

brojka građe koju knjižnica posjeduje je 2.500, a 2011. godine u prosjeku 3.000. Ističe se da je samo 0,39% građe iz 2016. sadržavalo izdanja koja su još uvijek dostupna u prodaji dok je ta brojka u 2011. godini malo povećana te iznosi (0,44%).¹⁰

Zaključuje se prisutnost problema u financiranju kupovine knjižnične građe. Rezultat velikog broja knjiga koje imaju starija izdanja su raznorazna prihvaćanja donacija kako bi knjižnica uspjela pružiti korisnicima pristup barem nekim djelima za korištenje iako se ne radi o građi koja su novija izdanja.

2.2 Školske knjižnice u Hrvatskoj

Podaci iz 2019. godine govore da su u Hrvatskoj među narodnim, specijalnim, visokoškolskim, sveučilišnim znanstvenim i nacionalnim knjižnicama najzastupljenije upravo školske knjižnice.

Ukupan broj djelatnika tada je iznosio 1.359, a sredstva za nabavu građe iznosila su 11.653.305,26 kn. Od 1.258 škola koje su sudjelovale u istraživanju 1.090 njih su područne škole, a 48 njih ima školsku knjižnicu koju vodi stručni djelatnik iz područja bibliotekarstva ili stručni suradnik, isto tako ima uređen prostor i knjižnični fond. Broj školskih knjižnica u 2019. godini je 1.303. Prema analizi zaključuje se da od 1.385 školskih ustanova, knjižnicu nema njih 113. Pozitivno je da većina osnovnih i srednjih škola ima knjižnicu, a među 113 koje nemaju ulaze većinom umjetničke škole, učenički domovi te privatne škole.¹¹

Prema standardu točno je određena uređenost i veličina prostora školskih knjižnica. Prostor mora biti funkcionalan kako bi služio na korištenje učenicima, stručnim suradnicima, roditeljima i drugima pa se tako osim čitaonice ističe prostor za posebne fondove, rad s korisnicima i prostor za učiteljske fondove.

Osnovni namještaj koji knjižnica mora posjedovati su: „police, ormar za AV tehniku, ormar za AV građu, kataložni ormarić, stolovi i stolci, stol za posudbu knjižnične građe, kolica za prijenos građe, pano za izložbe i dr.“¹²

U Hrvatskoj kao i u Italiji postavlja se pitanje koliko dobro su opremljene školske knjižnice pa analizirajući Izvješće 3. okruglog stola održanog u Karlovcu 14. veljače 2018. godine

---

¹⁰*Ibid.*, 2–3

¹¹ Bišćan - *Analiza školskih knjižnica u Republici Hrvatskoj*, pristup 18. kolovoza 2023., <http://matica.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/11/Analiza-stanja-skolskih-knjiznica-u-RH-za-2019..pdf>.

¹² *Standard za školske knjižnice*, pristup 22. siječnja 2023., https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html

primjećuje se raznolika situacija u Hrvatskoj. U žarište je stavljeno pitanje kada će sve knjižnice biti u skladu sa Standardom za školske knjižnice po pitanju opremljenosti i namještaja te veličine prostora kako bi mogle obnašati svoju funkciju odgojno-obrazovne ustanove, mjesta za razvijanje čitalačkih navika, učenja kroz istraživanja, učenja o kulturi. Hrvatska poprilično dobro stoji po zastupljenosti knjižnica unutar obrazovnih ustanova, no njihova opremljenost prostora i sam prostor predstavlja nesrazmjer na kojem je potrebno poraditi.

Analiza podataka iz 2016. godine ističe da svaka od 24 županije u RH ima knjižnicu koja ima prostor koji nije u skladu sa Standardom, Karlovačka županija ima čak 66% knjižnica, a samo 32% njih ima potrebnu opremu dok je u ostatku knjižnica prisutan manjak opreme i knjižničnog fonda.¹³ Prije procesa nabavke fonda knjižničar mora poznavati fond koji knjižnica posjeduje kako bi uspio odrediti prioritete djela koja su potrebna i kako ne bi došlo do kupnje već onih postojećih. Vrlo je važno napraviti plan prema potrebi njenih korisnika.

„Knjižnice su obvezne prikupljati statističke podatke o svome poslovanju i unositi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.“¹⁴ Pregled prikupljenih statističkih podataka knjižnica osnovnih i srednjih škola služe za aktivno praćenje njihova rada i pregled određenih faza razvoja knjižnice.

U Italiji nije razvijen sustav kojim bi svaka knjižnica trebala prikupljati statističke podatke o pregledu usluga, elektroničkih zbirki, opremljenosti knjižnice i fonda već se provode istraživanja općenitijeg karaktera dok se u Hrvatskoj zahvaljujući ovome sustavu može detaljnije pratiti rad knjižnica. Kontinuirano praćenje omogućuje lakše planiranje budućih ulaganja u knjižnicu i organizacije njenog rada s korisnicima.

3. Školski knjižničar

„Školski knjižničar član je stručnog osoblja, odgovoran za planiranje i upravljanje školskom knjižnicom uz potporu odgovarajućeg osoblja, a radi zajedno sa svim članovima školske zajednice i surađuje s narodnim i drugim knjižnicama.“¹⁵ U svijetu je prisutno variranje u

---

¹³ Dobro opremljena školska knjižnica – Prostor izvrsnosti | Husk.Hr, pristup 22. siječnja 2023., <http://www.husk.hr/dobro-opremljena-skolska-knjiznica-prostor-izvrsnosti/>.

¹⁴ Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, pristup 3. kolovoza, 2023., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html

¹⁵ Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 15.

području kvalifikacija koje su potrebne za zapošljavanje školskog knjižničara. U pojedinim zemljama on mora imati obrazovanje iz bibliotekarstva dok u drugima mora biti na istoj razini kao i nastavnici.

Školski knjižničar mora ispunjavati određene zadaće kako bi prethodno isplanirani ciljevi škole i knjižnice bili zadovoljeni. U suradnji s učiteljima planiraju se aktivnosti u skladu sa školskim kurikulumom kako bi se pedagoški organizirale aktivnosti poticanja čitanja, pismenosti i učenja o kulturi. Ujedno je i informacijski stručnjak koji može pružiti usavršavanje iz područja informacijske tehnologije djelatnicima škole i stručnome vodstvu.

Djelatnici školske i narodne knjižnice trebaju biti orijentirani prema suradnji radi dobrobiti zajednice i korisnika. Neke od aktivnosti koje se ističu su organizirani posjeti grupa učenika ili cijelog razreda narodnoj knjižnici, sudjelovanje u aktivnostima koje su prethodno organizirane s jasno definiranim metodama i ciljevima koji se žele postići, zajedničko pružanje usluga djeci i mladima kako u prostorijama knjižnice tako i mrežnim putem. Zajednička suradnja knjižnica doprinosi i napretku djelatnika knjižnica koji kroz proces planiranja i organiziranja unaprjeđuju svoje znanje.

U pružanju usluga korisnicima važni su i etički standardi koje školski knjižničari moraju poštivati. Bez obzira na dob ili sposobnosti učenika knjižničar je dužan ophoditi se jednako prema svakome korisniku, osigurati mu privatnost, pružanje aktivnosti i usluga. U cijelome procesu posebno je važno na prvo mjesto staviti prava korisnika kako knjižničar svojim osobnim razmišljanjima, subjektivnošću i procjenama ne bi stvorio nejednakost u pružanju usluga korisniku koji bi u tom slučaju bio zakinut.

3.1 Istraživanja o kompetencijama školskih knjižničara u Italiji

Neuređena situacija u pogledu vođenja biblioteke prisutna je i u 2011. i 2016. godini. Vodstvo školskih knjižnica i dalje je prepušteno nestručnim osobama kojima nedostaju kompetencije iz područja bibliotekarstva.

Među onima kojima je vođenje knjižnice prepušteno nalaze se učitelji koji se knjižnicom bave izvan svog radnog vremena o čemu svjedoči brojka od čak 63,5% u 2011. godina. Brojka je nešto manja u 2016. godini jer knjižnicu vodi oko 57,9% nastavnika. Neki od voditelja školske knjižnice nemaju nikakvu poveznicu sa odgojno-obrazovnom ustanovom pa se među onima koji vode knjižnicu osim učitelja nalazi čak 37,1% volontera, zatim učitelji u mirovini pa i

roditelji učenika omogućuju rad i postojanje knjižnice. Samo 5% u 2016. godini i 2,5% u 2011. godini čine osobe koje imaju neku vrstu podloge iz bibliotekarstva.¹⁶

Razvoj školskih knjižnica je usko povezan s postojanjem kompetentnog osoblja. Školske knjižnice u Italiji nisu zakonom definirane te u brojnim školama nisu zaživjele zbog nedostatka osoblja. S druge strane, postoje regije u kojima je zakonom određeno postojanje školskih knjižnica. U regiji L'Alto Adige je ozakonjeno postojanje školskih knjižnica s osobljem osposobljenim za rad u knjižnici.¹⁷

U toj regiji prepoznata je uloga školskog knjižničara i potreba za formalnim obrazovanjem kako bi svojim kompetencijama usmjeravao korisnike, organizirao kvalitetne aktivnosti te pružao usluge u skladu sa svojom pozicijom.

Prema provedenim istraživanjima za postizanje kvalitete i kreiranja učinkovitog i bogatog programa važno je da je osoblje knjižnice kvalificirano za rad na poziciji knjižničara. U protivnom, rezultati aktivnosti koje su namijenjene učenicima razlikuju se od očekivanog i teže je postići opće ciljeve postojanja školske knjižnice.

3.2 Istraživanja o kompetencijama školskih knjižničara u Hrvatskoj

„Najveći potencijal i zastupljenost u odnosu na Standard su školski knjižničari (od ukupno zaposlenih 1.154 djelatnika u školskim knjižnicama, 1.095 je diplomiranih knjižničara što čini 95% od ukupno zaposlenih).”¹⁸ Analizom stanja školskih knjižnica iz 2017. godine zaključuje se da je prisutan visoki postotak stručnosti djelatnika.

Podaci iz 2018. godine svjedoče o porastu broja zaposlenih školskih knjižničara čija se stručnost nastavlja i predstavlja promjenu koja donosi pozitivne rezultate s obzirom da je diplomirani knjižničar osoba koja je stekla formalno obrazovanje iz tog područja.

---

¹⁶ Venuda, Roncaglia i Marquardt, *Piccole e povere, ma innovative, i lavori nel corso delle biblioteche scolastiche*, pristup 18. kolovoza 2023, 3–4.

¹⁷ *Il bibliotecario nelle scuole, AIB-WEB (blog)*, pristup 17. kolovoza 2023., <https://www.aib.it/struttura/osservatori/olavep/faq/il-bibliotecario-nelle-scuole/>.

¹⁸ *Analiza stanja školskih knjižnica RH za 2017.*, pristup 3 kolovoza 2023, http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/Analiza-stanja-%C5%A1kolskih-knji%C5%BEnica_RH_za-2017..pdf.

„Ukupan broj djelatnika je 1.319, od toga 908 u OŠ, 397 u SŠ, 10 u umjetničkim školama, 4 u učeničkim domovima. Od tog broja 65 djelatnika je bez formalnog knjižničnog obrazovanja, što znači da je 95% od ukupno zaposlenih stručno knjižničarsko osoblje.”¹⁹

Statistički podaci iz 2019. godine također nastavljaju dobar trend prisutan u školskim knjižnicama. Došlo je do povećanja zaposlenih knjižničara pa tako od „1.359 djelatnika, 1.304 su stručni knjižničarski djelatnici (96% od ukupno zaposlenih).“²⁰

Dok je u Italiji prisutna raznolika situacija po pitanju obrazovanja i kompetencija školskog knjižničara, u Hrvatskoj je školski knjižničar kvalificiran za rad sa korisnicima o čemu svjedoči i visoki postotak knjižničara sa završenim fakultetom iz područja bibliotekarstva.

„Poželjna je i kvalitetna suradnja sa Zavodom za knjižničarstvo i Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom, Odsjekom za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu i drugim institucijama u svrhu promicanja knjižničarske struke i osuvremenjivanja programa i djelatnosti školskih knjižnica.“²¹ Suradnja sa knjižničarskim okruženjem poput gore navedenog Zavoda ili NSK doprinosi formiranju kvalitetnog školskog knjižničara koji je u direktnom kontaktu s promjenama i novitetima koje kasnije primjenjuje u svom užem i svakodnevnom krugu djelovanja odnosno radu s korisnicima školske knjižnice i djelatnicima škole.

4. Financiranje knjižnica

„Kako bi osigurala kontinuitet i vitalnost svog obrazovnog i informacijskog temelja, knjižnica treba pravilno rasporediti sredstva, uzimajući u obzir okruženje u kojem djeluje. Rashodi u proračunu trebaju biti povezani sa strategijom škole za školsku knjižnicu i održavati ulaganja u razvoj učenika, nastavnika i ostalog osoblja.“²² Prema IFLA-inim smjernicama financiranje knjižnica je vrlo važno kako bi mogle kontinuirano i kvalitetno obavljati svoje zadaće. Knjižnice se financiraju putem raznih projekata, ulaganjem Ministarstva znanosti i obrazovanja, raznih društva, privatnim donacijama i financiranjem od strane nadležne vlasti.

---

¹⁹ *Analiza stanja školskih knjižnica u Republici Hrvatskoj za 2018.*, pristup 3. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/Analiza-%C5%A1kolskih-knji%C5%BEnica-za-2018.-godinu.pdf>.

²⁰ *Bišćan-analiza školskih knjižnica u Republici Hrvatskoj*, pristup 3. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/11/Analiza-stanja-skolskih-knjiznica-u-RH-za-2019..pdf>.

²¹ Dinka Kovačević i Jasmina Lovrinčević, *Školski Knjižničar*, vol. knjiga 21. (Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2012), 41.

²² Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 28.

4.1 Financiranje školskih knjižnica u Italiji

U Italiji djeluje velika akcija prikupljanja knjiga pod nazivom #jačitamzbo**g**²³ koju organizira „Talijansko udruženje izdavača“ u suradnji s „Ministarstvom kulture“ putem „Centra za knjigu i čitanje“ i suradnjom s „Ministarstvom obrazovanja i prosvjete.“²⁴

Ovim projektom nastoji se uložiti u građu školskih knjižnica, podržati postojanje i obnavljanje knjižnica te se ističe njena uloga u društvu. Radi se o najvećoj akciji na državnoj razini za prikupljanje knjiga namijenjenih školama i školskim knjižnicama. Problema obnove knjižnica svjesni su svi članovi zajednice pa su se za ovu akciju udružili učenici, roditelji, učitelji i ostali s ciljem stavljanja u fokus važnosti knjiga i čitanja. Kreiranje ove akcije dovelo je do vrlo pozitivnih rezultata koja je ostvarena zajedničkim djelovanjem društva.

Školama je do sada donirano više od 2 milijuna novih knjiga, a zahvaljujući ponovnom pokretanju ove akcije, moguće je donirati i ove godine od 4.-12. studenog.

„Za svaku knjigu koju su ljudi kupili kako bi donirali školama, izdavači će dodatno donirati još jednu, maksimalno će donirati do 100.000 kopija.“²⁵

Svaka škola ima pravo poslati knjižarama, s kojima se povezala za projekt, točne naslove koji su joj potrebni te se izdavači obvezuju na kupnju traženih naslova dok ljudi mogu za donaciju odabrati bilo koji naslov. Odlučeno je da se broj knjiga koje izdavači doniraju pravilno raspoređuje po školama ovisno o stupnju obrazovanja.

Ova inicijativa je primjer otvaranja knjižnice i njenih potreba prema društvu. Nadalje, ova akcija je primjer pozitivne suradnje koja je doprinijela ne samo obnavljanju školskih knjižnica već i prilici za napredak u društvu. Knjižnica je suradnjom ostvarila opće poznate elemente koje su dijelom IFLA-inih smjernica.

Utjecaj akcije je ostavio pozitivan pomak u opremanju knjižnica. „Istraživanjem na 1.956 škola od ukupno 20.388 koji su bili dijelom prethodnog izdanja akcije, primijetili su značajan porast utjecaja na knjižnice talijanskih škola. Ističe se vrlo visok postotak škola koje nisu imale knjižnicu. „Od 27,1% ispitanika zapravo (1 od 4) nemaju još školsku knjižnicu u 2021., prije primitka knjiga od #ijačitamzato. Od onih koje su ju imale, čak 63,3% posjedovalo je knjižni

---

²³ #jačitamzbo**g** je talijanska akcija prikupljanja knjiga, a originalni naziv je #ioleggoperché

²⁴ *Progetto*, pristup 8. kolovoza 2023, <https://www.ioleggoperche.it/progetto>, prev. a. M.P.

²⁵ *Regolamento Generale 2023*, pristup 8. kolovoza 2023., https://www.ioleggoperche.it/regolamenti/Regolamento_Generale_2023.pdf., prev. a. M.P.

fond manji od 1.000 svezaka. Odatle dolazi potreba za novim knjigama i društveni karakter projekta.“²⁶

Brojke pokazuju pozitivan učinak na razvoj novih školskih knjižnica unutar škola koje ju nisu posjedovale. Projektom se utjecalo i na broj djela koje knjižnica može ponuditi korisnicima.

Osim ovog produktivnog projekta ističu se i drugi načini financiranja školskih knjižnica. U 2016. godini nastao je projekt pod nazivom „Školske knjižnice kao centri opismenjavanja korištenjem informacijske tehnologije“²⁷ koji je financiran iz redovnih izdvajanja Ministarstva i u koji je uloženo 1,5 milijuna eura. Važno je istaknuti da knjižničari diljem cijelog svijeta uviđaju važnost medijske i informacijske pismenosti te u suradnji s učiteljima nastoje obrazovati učenike u tome području.

„Cilj obrazovnog programa temeljenog na kurikulumu nastave medijske i informacijske pismenosti je izgradnja učenika koji su odgovorni i savjesni sudionici društva. Informacijski pismeni učenici trebaju biti sposobni učenici, koji znaju samostalno učiti.“²⁸ S obzirom da se informacijska tehnologija jako brzo razvija, informacijska pismenost je važan element kojemu korisnici školske knjižnice trebaju biti podučeni. Važnost podučavanja od strane kvalificiranih osoba je nužna kako bi ju korisnici lakše razumjeli. Važnost informacijske pismenosti je prepoznata i ovim projektom. Ulaganjem u ovaj projekat, uložilo se u bolju budućnost korisnika školskih knjižnica koji će znati kako prepoznati i koristiti informacije za vlastiti razvoj.

Projekt je nastao kako bi se u cijeloj Italiji stvorila prilika za informacijskim opismenjavanjem na državnoj razini. Ideja integracije informacijskog opismenjavanja između škola, njenih korisnika te školskih knjižnica dobila je na važnosti budući da su neke škole već pružile mogućnost informacijskog opismenjavanja.

„Međuknjižničnu posudbu i dijeljenje resursa lakše je uspostaviti kada su školske knjižnice povezane jedinstvenim katalogom ili zajedničkim pristupom online bazama podataka i referentnoj digitalnoj građi.“²⁹ Kao što je označeno u IFLA-inim smjernicama, knjižnice u

---

²⁶ *Costruiamo con i libri il mondo del futuro*, pristup 8. kolovoza 2023., <https://www.ioleggoperche.it/news/levi-aie-costruiamo-con-i-libri-il-mondo-del-futuro>.

²⁷ *Azione #24 – Biblioteche Scolastiche come ambienti di alfabetizzazione all'uso delle risorse informative digitali – Scuola digitale*, pristup 10. kolovoza 2023., <https://scuoladigitale.istruzione.it/pnsd/ambiti/competenze-e-contenuti/azione-24-biblioteche-scolastiche-come-ambienti-di-alfabetizzazione-alluso-delle-risorse-informative-digitali/>.

²⁸ Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 48.

²⁹ Mašina, ur., 42.

današnje vrijeme trebaju što više pružati usluge i digitalnim putem zbog većeg izbora informacija putem digitalnih zbiraka i pristupa knjižničnoj građi.

Od projekata financiranja ističe se i „Grupno financiranje“³⁰ kojega je organiziralo Ministarstvo znanosti i prosvjete koje je za tu vrstu pomaganja izradilo posebnu platformu IDEArum gdje je dostupan pregled svih školskih projekata kojima je potrebna financijska potpora od strane pojedinaca ili grupe.³¹

„Škola objavljuje na platformi vlastiti projekt, naznačujući radnje koje namjeravaju provesti, cifru koju nastoje ostvariti i rok naplate.“³² Kako bi se projekt mogao kvalitetno razvijati škola objavljuje sve potrebne informacije i korake do izvršenja projekta. Sudionici također imaju uvid koliko je sredstava skupljeno za pojedini projekt. Ova inicijativa pokrenula je mogućnost nastanka školskih knjižnica, obnove fondova, zamjene zastarjelog namještaja novim i prikladnim knjižnici.

Projekt pod nazivom „Jedna knjižnica za sve“³³ želi osigurati sredstva za pristup digitalnoj platformi MLOL³⁴ te kupnju namještaja za knjižnicu kako bi se učenicima osigurao prostor za čitanje. MLOL je vrlo važan jer omogućuje pristup 75.000 naslova i više od 7.000 naslova novina i korištenje brojnih drugih materijala.³⁵

Projekti ističu važnost čitanja i kontinuiranog nadopunjavanja fondova, upotrebu digitalnih alata s pristupom brojnim naslovima talijanskih izdavača kako bi se potaknulo na promicanje vrijednosti čitanja i upoznavanja kulture.

Jedan od projekata u koje je Ministarstvo znanosti i obrazovanja uložilo posljednjih godina poznat je pod nazivom „Inovativne školske knjižnice“.³⁶

Nacionalni plan digitalne škole posvećuje školskim knjižnicama kao okruženjima za opismenjavanje u korištenju digitalnih informacijskih izvora cijeli odlomak pod nazivom „Akcija 24.“³⁷

---

³⁰ „Crowdfunding“ ili „grupno financiranje“ je temeljeno na donacijama.

³¹ *Budget e raccolta fondi – Biblioteche innovative*, pristup 10. kolovoza 2023, <https://www.bibliotecheinnovative.it/gestione-della-biblioteca-scolastica/budget-e-raccolta-fondi/>.

³² *Budget e raccolta fondi – Biblioteche innovative*, pristup 10. kolovoza 2023, *prev.a. M.P.*

³³ „Una biblioteca per tutti“ je originalni naziv projekta.

³⁴ MLOL- MediaLibraryOnLine je platforma talijanskih knjižnica za posudbu građe.

³⁵ *Home-IDEArum, Il Crowdfunding delle scuole italiane*, pristup 10. kolovoza 2023., <https://idearium.pubblica.istruzione.it/crowdfunding/progetti/83467/dettaglio>.

³⁶ „Biblioteche scolastiche innovative“ je originalni naziv projekta.

³⁷ Fabio Venuda, „Biblioteche scolastiche "a progetto",“ *Biblioteche oggi* 34, no. 0 (September 2, 2016): 17–27, <http://www.bibliotecheoggi.it/rivista/article/view/539/592>, 25.

Za obnašanje dužnosti centra informacijske pismenosti školska knjižnica bi trebala posjedovati prostor prilagođen učenju iz tog područja. Korisnici od strane knjižnice prema IFLA-inim smjernicama imaju pravo stjecati znanja iz tog područja. Ministarstvo znanosti i obrazovanja je prepoznalo važnost ulaganja u razvoj školskih knjižnica pa je osigurala sredstva u vrijednosti od 1,5 milijuna eura, a po prvi puta je pokrenuto u veljači 2016. godine.³⁸

Poznavanje digitalnog svijeta i preuzimanje informacija iz digitalnih resursa doprinosi višem nivou razvoja samog korisnika. Znanja koja je usvojio korištenjem informacijske tehnologije upotrebljiva su tijekom cijelog života. Učenici ju koriste u slobodno vrijeme, u svrhe obrazovanja, a kasnije i u poslu kojim se bave. Budući da informacijska tehnologija evoluira u svakom trenutku sve više, tako je i ljudska potreba za konstantnom nadogradnjom svojih znanja kako ne bi zaostajali za tehnološkim novitetima. Iako u Italiji postoji problem ulaganja u školske knjižnice i brojni projekti ostaju nedovršeni, prisutni su i projekti poput ovog koji su dobro isplanirani i u koji su uložena sredstva s ciljem obnavljanja obrazovnog sustava.

Osim navedenih ulaganja ističe se kupovina: „MLOL-Medijske školske knjižnice koja će omogućiti katalogiziranje, pristup katalogu za posuđivanje putem računala i tableta učenicima, učiteljima i obiteljima s bilo kojeg mjesta povezanoga s Internetom i bilo kada i bilo gdje.“³⁹

4.2 Financiranje školskih knjižnica u Hrvatskoj

Sredstva koja su potrebna za rad knjižnica uključuju plaće, usavršavanje djelatnika, obnovu fonda, sredstva za investicije, sredstva za kupnju materijala. Vlastitim prihodima knjižnica također može osigurati potrebno za rad i pružanje usluga. Zakonom je dozvoljeno da se financije steču i sponzoriranjem i darovanjem.⁴⁰

Knjižnice darovanjem obično prihvaćaju građu koja je potrebna za fond. Često knjižnici manjka sredstava za obnovu fonda pa pojedinci daruju potrebnu građu pod uvjetom da je očuvana kako bi ju populacija korisnika mogla koristiti za rad.

Primjer knjižnice koja je primila vrijednu donaciju koja je dio referentne zbirke je knjižnica Osnovne škole „Grgur Karlovčan“ u Đurđevcu. „Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog

---

³⁸ AZIONE# 24 PNSD Biblioteche scolastiche innovative – Istituto Comprensivo Statale Trilussa, pristup 11. kolovoza 2023., <https://ictrilussa.edu.it/progetti-caratterizzanti/biblioteca/azione-24-pnsd-biblioteche-scolastiche-innovative/>,100.

³⁹Biblioteche scolastiche innovative, pristup 11. kolovoza 2023., <https://www.bibliotecheinnovative.it/progetti/biblioteche-scolastiche-innovative-2/>.

⁴⁰ Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, pristup 3. kolovoza 2023., <https://www.zakon.hr/z/2275/Zakon-o-knji%C5%BEicama-i-knji%C5%BEi%C4%8Dnoj-djelatnosti>.

rata Koprivničko-Križevačke županije (UDVDR)⁴¹ donacijom knjiga na tematiku Domovinskog rata, obogatila je fond knjižnice koji će pomoći korisnicima u boljem razumijevanju povijesti hrvatskog naroda.

Donacija Školske knjige je posebno utjecala na obnavljanje fonda Osnovne škole Jordanovac budući da je škola primila jednu od najvećih donacija do sada, čak „40 svezaka lektirnih naslova.“⁴²

Neizostavan primjer je suradnja između školske knjižnice Osnovne škole „Antun Mihanović“ iz Nove Batrine i Narodne knjižnice „Mala Mlaka“ koja je nastala otpisivanjem fonda. Zahvaljujući komunikaciji između ove dvije knjižnice i prepoznavanje potrebe za donacijom, školska knjižnica je 2017. godine primila „36 jedinica lektirne građe u vrijednosti od 2.050 kn te 24 knjige nelektirnih djela namijenjenih djeci i mladeži.“⁴³ Donacije su vrijedan oblik suradnje kojima se nastoji pomoći određenoj knjižnici kako bi obnovila fond koji je prijeko potreban učenicima za stvaranje čitalačkih navika, osiguravanje lektirnih naslova, obogaćivanjem u leksičkom i kulturološkom smislu.

Česte su i donacije kojima se obnavlja i prostor knjižnica jer se ne ulaže dovoljno kako bi bio funkcionalan, dobro organiziran, pristupačan za korištenje i ugodan za boravak. Dobar primjer aktivne školske knjižničarke koja je pokrenula projekt za obnovu knjižnice te kontaktirala tvrtke, banke, grad Jastrebarsko, uspjela je dobiti sveukupno 23 tisuće kuna. Osim obnove fonda, kupnje lektirnih naslova i literature namijenjene učiteljima, kupljene su police, tepih, obojani zidovi, a kreiran je i kutak za čitanje.⁴⁴

Iz gore navedenog zaključuje se da školski knjižničar često pokreće i projekte s ciljem dobivanja donacija koje su potrebne za obnovu knjižnice u cijelosti. Nerijetki su primjeri poput ovog kada knjižničar direktno stupa u kontakt s osobama, tvrtkama, udrugama koje bi potencijalno mogle pomoći donacijom.

Suradnjom između raznih udruga, izdavačkih kuća, drugih knjižnica, mogu se donirati knjige koje su prijeko potrebne školskim knjižnicama, a donacija može biti i u obliku novčane pomoći.

---

⁴¹ Školska knjižnica Osnovne škole Đurđevac primila vrijednu donaciju knjiga s tematikom Domovinskog rata, pristup 4. kolovoza, 2023, <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/skolska-knjiznica-osnovne-skole-durdevac-primila-donaciju-knjiga-s-tematikom-domovinskog-rata/>.

⁴² Osnovna škola Jordanovac Zagreb - Nova donacija knjiga, pristup 4. kolovoza 2023., http://os-jordanovac-zg.skole.hr/skola/knjiznica?news_hk=5262&news_id=916&mshow=1296

⁴³ Osnovna škola Antun Mihanović Nova Kapela-Vrijedna donacija za školsku knjižnicu, pristup 18. kolovoza 2023., http://os-amihanovic-batrina.skole.hr/?news_id=688

⁴⁴ Osnovna škola Ljubo Babić Jastrebarsko - Projekt obnove školske knjižnice, pristup 4. kolovoza 2023., http://www.os-ljubabic-jastrebarsko.skole.hr/?news_id=1071

Situacija obnove fondova u knjižnicama i dalje je u postupku razvoja, a ona se iz godine u godinu mijenja. I dalje je prisutna potreba za obnovom i kupnjom novih lektirnih naslova ili je potrebno uložiti u nove zbog dotrajalosti knjiga. Knjižničarska suradnja i u ovome dijelu pokazuje promjenu na bolje jer se pravovremenom reakcijom na manjak financija uspije organizirati ulaganje koje dolazi iz drugih izvora koji su zakonom prihvatljivi.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja svake godine bi trebalo izdvajati određen iznos iz državnog proračuna za opremanje knjižnica na što ga obvezuje zakon. Ponekad Ministarstvo nije u mogućnosti isplatiti sredstva za nabavu lektire ili su ona prenamijenjena.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2014. godine nije bilo u mogućnosti isplatiti sredstva knjižnicama. Jedan od pozitivnih primjera dolazi iz Zadarske županije i Grada Zadra koji su 2014. godine u potpunosti pokrili iznose svake školske knjižnice koja djeluje unutar škole kojoj su osnivači. Suradnjom između knjižničara, županijskom upravom, upravnim odjelom za društvene djelatnosti Zadarske županije, pročelnikom za Upravni odjel za odgoj i školstvo grada Zadra ostvaren je pozitivan rezultat suradnje koja je prethodno dobro isplanirana i kojoj su svi sudionici bili obaviješteni na vrijeme kako sredstva za nabavu knjižničnih djela ne bi izostala za 2014. godinu.⁴⁵

U skladu sa Standardom „knjižnična građa dopunjava se svake školske godine sukladno raspoloživim sredstvima u državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a najmanje 0,5 jedinica po učeniku i učitelju, odnosno nastavniku, odgajatelju i stručnom suradniku.“⁴⁶

Knjižnice su financirane prema prethodno izrađenim planovima od strane knjižničara koji su planove izradili u skladu s korisnicima i potrebnim uslugama. Financiranje knjižnica bilo je uspješno, a potrebna sredstva su u potpunosti pokrivena za svaku knjižnicu osnovne i srednje škole.

U 2022. godini je donesena odluka prema kojoj je Ministarstvo znanosti i obrazovanja odobrilo sredstva u iznosu od 3.395.000 kn za osiguravanje obvezne lektire i stručne literature korisnicima školskih knjižnica. U prvoj kategoriji nalazi se škola s malim brojem učenika, do 50 njih i ona prima sredstva u iznosu do 1.000 kn. Prijelaz u višu kategoriju uvjetovan je većim brojem učenika i većom financijskom podrškom. Tako je u drugoj kategoriji škola od 51 do

---

⁴⁵ HKD, *Hrvatsko Knjižničarsko Društvo : Izdanja*, pristup 3. kolovoza 2023., <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1064>.

⁴⁶ *Standard za školske knjižnice*, pristup 3. kolovoza 2023., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html

150 učenika s povećanjem sredstava za 500 kn. Prelaskom u višu kategoriju osigurano je povećanje za 500 kn u odnosu na prethodnu kategoriju, a svaka slijedeća kategorija mora imati za 100 učenika više u odnosu na prethodnu.⁴⁷

Sredstva se raspoređuju ovisno o veličini škole. Što je škola veća, Ministarstvo izdvaja više sredstava za financiranje potrebne građe. Broj kategorija prema kojima se raspoređuju sredstva je 11.

„Za rad školskih knjižnica odgovorna je lokalna, regionalna i državna uprava koja, sukladno tome, mora izgraditi odgovarajuće pravne propise i utvrditi razvojne planove. Financiranje školske knjižnice, stručnog osoblja, nabave građe i opreme mora biti redovito i dostatno, a knjižnične usluge besplatne.“⁴⁸ Zadaća školskih knjižnica je zadovoljavanje potreba populacije kojoj su njene usluge namijenjene. Knjižnice moraju biti u korak s raznim promjenama, kulturnim, informacijskim i obrazovnim novitetima, a za to im je potrebna financijska potpora od strane osnivača, lokalne uprave, Ministarstva znanosti i obrazovanja te same populacije kojoj nastoji pružiti kvalitetne usluge.

Za planiranje troškova važno je da knjižničar pažljivo organizira usluge, programe i obnovu fonda s ciljem zadržavanja kvalitete i pružanja potrebnih informacijskih, kulturnih i obrazovnih aktivnosti populaciji koja je dio knjižnice. U planiranju, školski knjižničar se mora kontinuirano savjetovati s upravom škole kako bi plan podržavao ciljeve unutar kojih škola i knjižnica djeluju.

Brojnim knjižnicama nedostaju financije kako bi uspjele ispuniti zadaće knjižnice, osigurati materijal za rad, obnoviti knjižnični fond kupnjom knjiga, časopisa, AV građe, didaktičkih materijala. Nedostatak sredstava u velikoj mjeri utječe na kontinuitet pružanja kvalitetnih usluga korisnicima.

5. Aktivnosti u knjižnicama

Knjižnica je mjesto koje služi korisnicima za susret sa znanjima koja ih pripremaju za razumijevanje i funkcioniranje društva. Knjižničar je osoba koja planira aktivnosti u suradnji s učiteljima. Zajednički ispunjavaju cilj koji je potreban za dobrobit zajednice i njenih korisnika.

---

⁴⁷ Odluka o raspodjeli sredstava za opremanje školskih knjižnica osnovnih škola obveznom lektinom i stručnom literaturom u 2022. godini, pristup 3. kolovoza 2023., <https://mzo.gov.hr/vijesti/odluka-o-raspodjeli-sredstava-za-opremanje-skolskih-knjiznica-osnovnih-skola-obveznom-lektinom-i-strucnom-literaturom-u-2022-godini/5135>

⁴⁸ Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 25.

Precizna organiziranost aktivnosti i suradnja s učiteljima mora biti na visokom nivou jer svatko od članova koji sudjeluje u planiranju, svojom stručnošću pridonosi pružanju nastanka kvalitetnog programa namijenjenog učenicima.

„Mnogi kažu da su knjižničari specijalisti u organiziranju i pružanju pristupa informacijama; drugi smatraju da ono što knjižničari rade jest organiziranje i omogućavanje pristupa dokumentima (u širem smislu). Dok treći s pravom kažu da su knjižničari eksperti za knjige i čitanje ili za organiziranje informacija ili za nebrojeno drugih stvari.“⁴⁹

Školska knjižnica zapravo predstavlja mjesto susreta sa novim znanjima. Osim potrebne opreme, bitna je uloga školskog knjižničara u procesu organizacije kako će se materijali i oprema koristiti. Aktivnosti, radionice i projekti su planirani prema dobi korisnika, broju djece u razrednom odjeljenju zbog pedagoške prilagođenosti uzrastu koji se podučava.

Školski knjižničar posvećuje određeni broj sati odgojno-obrazovnom radu s učenicima. Učenici osim grupnog rada imaju pravo i na individualni rad sa školskim knjižničarom koji ih usmjerava prema raznim i korisnim informacijama koje se stječu čitanjem lektirnih djela, časopisa, referentne zbirke, korištenjem informacijske tehnologije, sudjelovanjem u projektima i radionicama u koje su ponekad osim učitelja uključeni i roditelji. Knjižničar je obvezan organizirati i projekte kulturne prirode, razne susrete sa književnicima, kvizove i promocije knjiga.

5.1 Aktivnosti u školskim knjižnicama u Italiji

U knjižnicama u Italiji knjižničari vrlo marljivo rade kako bi učenicima pružili čim više usluga i aktivnosti putem kojih se mogu informirati, stjecati nova znanja iz kulture, sudjelovati u raznim projektima te razvijati vještine timskog rada.

Za primjer se navodi školska knjižnica gimnazije Fanti koja je 2017. godine osmislila čitalačku skupinu koja se sastaje u prostorima knjižnice jednom mjesečno te korisnici s knjižničarom raspravljaju o pročitanoj knjizi.⁵⁰ Čitanjem se razvijaju govorne vještine, obogaćuje se leksik, a pri tome korisnici se opuštaju, uče kroz čitanje i zabavljaju se. Sastajanjem čitalačke skupine, korisnici mogu učiti jedni od drugih dijeleći svoja mišljenja i stavove o pročitanoj djelu, a knjižničar će pružiti korisnicima svoje znanje te ih usmjeravati kroz aktivnost postavljajući

---

⁴⁹ Miroslav Mićanović, ur., *XXII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske* (Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2010), 43.

⁵⁰ *Biblioteca*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.liceofanti.edu.it/pagine/biblioteca>.

pitanja o pročitanom. Zaključuje se da je knjižnica korisnicima omogućila „promicanje čitanja i pismenosti“⁵¹ što je jedna od zadaća knjižnice koja se ostvaruju poučavanjem školskog knjižničara.

Brojne su knjižnice već i ranije od pojave koronavirusa pristupile korištenju raznih digitalnih platforma i razvijale su i neke od svojih digitalnih usluga pa su tako spremnije dočekale pandemiju koronavirusa.

Za primjer se navodi korištenje platforme MLOL putem koje se pristupa digitalnim verzijama knjiga, časopisa, novina i raznih drugih materijala za učenje. Ova platforma je bila od velike važnosti tijekom pandemije te su i ostale knjižnice pristupile njenom korištenju kako bi omogućile virtualne usluge korisnicima.

Zanimljiv primjer dolazi iz obrazovne institucije „Cesare Pavese“ u kojoj je knjižničarka u suradnji s korisnicima radila na digitalizaciji fizičke građe u sklopu projekta „Knjižničari 3.0“⁵², a koristili su platformu QCloud kako bi kreirali digitalnu knjižnicu.⁵³

Tako je knjižnica pokazala svoju inovativnu ulogu kojom se stječu nove vještine iz informacijskog područja te se korisnike uči promociji čitanja fizičkim i digitalnim putem. Knjižnica je opravdala i svoju ulogu kojom pruža priliku korisnicima za digitalnim učenjem.

Susreti s autorima te razgovor o njihovim djelima je također prisutan u Italiji kao i u Hrvatskoj. Tako je Gimnazija „Luigi Galvani“ iz Bologne organizirala susret sa autoricom Barbarom Mazzolai na temu odnosa između tehnologije, biologije, žena.⁵⁴ Susreti sa brojnim drugim autorima se održavaju unutar ciklusa „Autor savjetuje“⁵⁵. Svaki od susreta koristi učenicima kako bi diskutirali o važnim temama današnjice te razmijenili mišljenja o pročitanim knjigama.

Škola je također aktivna i u projektu pisanja. Ciljevi koji se žele postići ovim projektom su: poticanje izražajnih vještina, maštanje, pisanje priča, pričanje i slušanje.⁵⁶ Projekt svakako pomaže studentima u vježbanju vještine pisanja, a također je prilika za izražavanje misli, osjećaja te služi za promišljanje o napisanom.

---

⁵¹ Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 52.

⁵² „Bibliotecari 3.0“ je originalni naziv projekta.

⁵³ *Inaugurazione 'Biblioteca 3.0' - QR Code I.C. 'Cesare Pavese' DS Caterina Cernicchiario*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.istitutopavese.edu.it/index.php/lista-delle-news-principali/748-inaugurazione-biblioteca-3-0-i-c-cesare-pavese-napoli-ds-caterina-cernicchiario>.

⁵⁴ *Incontro in biblioteca con l'autrice Barbara Mazzolai per il ciclo 'L'autore consiglia'*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.liceogalvani.edu.it/pagine/-incontro-in-biblioteca-con-lautrice-barbara-mazzolai-per-il-ciclo-lautore-consiglia>.

⁵⁵ „L'autore consiglia“ je originalni naziv projekta.

⁵⁶ *Aperte le iscrizioni al laboratorio di "BiblioScrittura"*, pristup 18. kolovoza, 2023., <https://www.liceogalvani.edu.it/pagine/-aperte-le-iscrizioni-al-laboratorio-di-biblioscrittura>.

Školska knjižnica „Pier Paolo Pasolini“ srednje škole Leontine e Giuseppe de Nittis obilježila je svjetski dan sjećanja na žrtve holokausta koji se održava svake godine 27. siječnja. Tako je školski knjižničar dao mogućnost „gledanja filmova, dokumentaraca, čitanja knjiga na temu holokausta kroz cijeli tjedan od 23. siječnja do 28. siječnja 2023. godine.“⁵⁷ Korisnici knjižnice su imali priliku naučiti nešto više o holokaustu, antisemitizmu, povijesti Židova te im je učenje bilo omogućeno i digitalnim putem. Obilježavanje međunarodno poznatih događaja dio je knjižnice zato što se kroz takav tip radionica uči o vlastitoj i svjetskoj kulturi.

5.2 Aktivnosti u školskim knjižnicama u Hrvatskoj

U školskim knjižnicama u Hrvatskoj kao i u Italiji provode se razne radionice, književni susreti sa piscima, obilježavaju se svjetsko poznati dani u sjećanje na određene događaje, organiziraju se projekti, a sve to služi za suradnju korisnika i knjižnice te pružanje kvalitetnih usluga koje služe za cjeloživotno obrazovanje.

„Školska knjižnica je ključna poveznica u ostvarivanju temeljnih kompetencija cjeloživotnog obrazovanja i međupredmetnih sadržaja u sklopu školskog kurikulumu.“⁵⁸ Kompetencijama, vrijednostima, interesima i znanjima knjižničar utječe na kvalitetu provedbe školskog kurikulumu.

Tako se za primjer uzima školska knjižnica Osnovne škole don „Lovre Katić“ koja sudjeluje u projektu čitanja „Superčitači“. Ovim projektom nastoje razvijati među učenicima: „kulturu čitanja, omogućiti učenicima pristup vrijednim djelima hrvatske dječje književnosti, usavršavati tehniku čitanja i učiti kako učiti, a obuhvaća čitav niz aktivnosti poput čitanja sa zadacima, izrade rječnika manje poznatih riječi, upoznavanja s dječjim časopisima, razmjene knjiga među učenicima, posjeta gradskoj knjižnici te susreta s književnicima.“⁵⁹ Zahvaljujući projektu, učenici su imali prilike susresti se s piscem Matkom Marušićem kojem su mogli postavljati razna pitanja o knjizi „Snijeg u Splitu“. Knjiga je namijenjena učenicima 4. razreda osnovne škole i lektirno je djelo o kojem su učenici imali priliku saznati nešto više od samog pisca.

---

⁵⁷ *Giorno della memoria 27 gennaio 2023. Iniziative biblioteca scolastica P.P.Pasolini*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.iissdenittis.edu.it/wp-content/uploads/2023/01/COMUNICATO-al-22-23-n.-106-GIORNO-DELLA-MEMORIA-27-GENNAIO-2023.-INIZIATIVE-BIBLIOTECA-SCOLASTICA-P.P.PASOLINI.pdf>

⁵⁸ Mićanović, ur., *XXII. Proletna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske*, 39.

⁵⁹ *Osnovna škola don Lovre Katića - Književni susreti*, pristup 18. kolovoza 2023., http://os-donlovrekatica-solin.skole.hr/skola/knjiznica/jadranko_bitenc

Projekt je važan primjer istraživačkog učenja koje za učenike predstavlja kvalitetan način usvajanja novih znanja te oni sami istražuju i dolaze do zaključaka. Prema IFLA-inim smjernicama: „Nastavni modeli za istraživačko učenje objedinjuju temeljne istraživačke vještine i vještine nužne za cjeloživotno učenje: planiranje, pronalaženje i prikupljanje, odabir i organizaciju, obradu predstavljanje i dijeljenje, te vrednovanje.“⁶⁰

U hrvatskim školskim knjižnicama ne izostaju primjeri obilježavanja europskih i svjetskih poznatih datuma. Tako se osim već spomenutog Dana sjećanja na žrtve holokausta obilježava i „Dan hrvatskog jezika, Međunarodni dan školskih knjižnica, Međunarodni dan za ukidanje ropstva, Dan europske baštine“⁶¹ i brojni drugi. U sklopu obilježavanja raznih datuma učitelji i knjižničari zajednički rade na organiziranju radionica, kvizova i projekata posvećenih promoviranju pismenosti i susreta s autorima koji se mogu održati u knjižnici ili izvan nje.⁶²

U Hrvatskoj: „Školski knjižničari najčešće imaju mrežne stranice knjižnica u sklopu službenih mrežnih stranica škola...“⁶³ što omogućuje lakši pregled aktivnosti koje su predviđene te pružaju razne usluge poput pristupa digitalnim časopisima, knjigama i korištenje raznih baza podataka s poveznicama. Određene škole u Italiji ne pružaju mogućnost mrežnih stranica knjižnicama putem kojih bi se lakše moglo pristupiti poveznicama i sadržajima ili stranice duže vrijeme nisu ažurirane. Budući da prevladava neravnomjerno ulaganje u knjižnice prisutan je različit stupanj njihovog razvoja.

U knjižnici Osnovne škole Dubovac iz Karlovca razvijen je projekt digitalizacije koji je obuhvatio „skeniranje slikovnica, obradu slikovnog materijala, prepisivanje teksta te završno oblikovanje digitalne slikovnice.“⁶⁴ Osmišljen je projekt pod nazivom „Moja prva knjiga“ u kojem sudjeluju zainteresirani korisnici te osmišljavaju priču i ilustracije koje se kasnije digitaliziraju zahvaljujući skupini „Mladi knjižničari“. Korisnici koji sudjeluju u natječaju ulažu puno truda te svojom kreativnošću, maštom i promišljanjima stvaraju nove slikovnice, a skupina korisnika koji ih digitaliziraju imaju mogućnosti učenja o digitalnim vještinama i online alatima. Ovo je primjer knjižnice koja uspješno uvodi „integraciju tehnologije“⁶⁵ u svakodnevno korištenje.

---

⁶⁰ Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 49.

⁶¹ I. Osnovna škola Varaždin - *Datumi koje obilježavamo*, pristup 18. kolovoza 2023., <http://os-prva-vz.skole.hr/knjiznica/datumi>.

⁶² Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 47.

⁶³ Nataša Mesić Muharemi, Zorka Renić i Josip Strija, „Školske knjižnice u virtualnom svijetu,“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 64, br. 1 (2021) : 308, <https://izdanja.hkdrustvo.hr/casopisi/vbh/article/view/847/723>

⁶⁴ *Osnovna škola Dubovac Karlovac - knjižnica*, pristup 18. kolovoza 2023., http://os-dubovac-ka.skole.hr/skola/knjiznica?ms_nav=aam

⁶⁵ Mašina, ur., *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*, 46.

6. Utjecaj pandemije COVID-19

Dok se u prethodnim poglavljima donosi pregled aktivnosti školskih knjižnica u njihovom redovitom radu, u slijedećim poglavljima u fokus se stavlja pandemija koronavirusa te reakcija i prilagodba školskih knjižnica tom periodu. Vrijeme pandemije COVID-19 važno je istaknuti jer je donijelo promjene u svim aspektima ljudskog života te je ostavilo velike posljedice na čovječanstvo. U samim počecima pandemija je imala težak utjecaj na sva područja života, a posljedice se osjećaju i kasnije. Uobičajen dan ljudi koji su išli na posao, bavili se aktivnostima u slobodno vrijeme u potpunosti se promijenio te je svakodnevnica bila obilježena zatvaranjem, poštivanjem mjera za suzbijanje pandemije i prilagođavanjem na tešku situaciju. Svijet je obilježio stalni porast oboljelih, neizvjesnost i nepoznavanje bolesti što je dovelo do ograničenosti u privatnim i profesionalnim obavezama. Školstvo se odvijalo zahvaljujući digitalnim alatima, a poučavanjem na daljinu nastojalo se učenicima omogućiti daljnji tijek školovanja. Knjižnice kao obrazovne i informacijske institucije pružale su usluge koristeći virtualni put za prijenos znanja i vještina te pružanje knjižničarskih usluga. U kratkome periodu knjižničari su morali odlučiti kojim će se alatima služiti kako bi se nastavilo učenje te ga se prilagodilo situaciji. Važno je spomenuti kako je prilagodbi na novonastalu situaciju pogodovalo već dobro razvijeno područje informacijsko-komunikacijske tehnologije koja je u odgojno-obrazovni sustav u vrijeme pandemije koronavirusa stavljena u prvi plan te je učenicima omogućila nastavak školovanja. Virtualni svijet otvorio je brojne mogućnosti i usluge te su se mnoge školske knjižnice uspješno snašle u ovoj izvanrednoj situaciji i organizaciji aktivnosti dok je kod drugih bio potreban duži period prilagodbe te je nedostajalo inovativnosti.

6.1 Školske knjižnice u Hrvatskoj za vrijeme pandemije COVID-19

S obzirom na neizvjesnu situaciju, ponovno otvaranje knjižnica uz razne uvjete s ciljem sprječavanja zaraze moralo je pričekati te je došlo do njihovog sve većeg širenja u virtualnom okruženju. Cilj školske knjižnice kao odgojno-obrazovne i informacijske ustanove bilo je pružiti svojim učenicima kontinuitet i slijediti metode, aktivnosti i procese predviđene samim kurikulumom. Školska knjižnica je imala obvezu postupati prema smjernicama koje je odredila Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu koja je matična knjižnica pod koju pripadaju sve narodne, školske i visokoškolske knjižnice.

Knjižničar je kao stručni suradnik trebao pružiti podršku kolegama učiteljima, učenicima i roditeljima: “u obliku osiguranja građe za učenje i poučavanje dostupne online uz poštivanje autorskih prava; pretraživati izvore i izraditi popise korisnih adresa na kojima se mogu čitati i/ili preuzimati e-knjige; organizirati e-seminare za korisnike (učenike, nastavnike, stručne suradnike); rad na većoj vidljivosti knjižnica na mrežnim stranicama škola; stručno usavršavanje knjižničara i preporuka da se knjižničari mogu dodatno angažirati u izradi popisa relevantnih i vjerodostojnih izvora informacija o bolesti COVID-19.”⁶⁶ Prema tome važno je naglasiti da se virtualne zbirke ne javljaju tek u pandemiji koronavirusa već su prisutne 15-ak godina i konstantno se radi na njihovom poboljšanju, no one u velikoj mjeri dolaze do izražaja i do kontinuiranog korištenja u vrijeme pandemije gdje se primjećuju pozitivne i negativne strane njihovog korištenja.

Tada novonastala situacija uzrokovana bolesti COVID-19 tražila je žurnu reakciju Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Tako je 20. travnja 2020. godine knjižnica donijela smjernice za rad za nastavak rada u teškim uvjetima koje je donijela pandemija. Smjernice za rad školskih knjižnica donesene su mjesec dana nakon „Odluke o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja“⁶⁷ od strane Stožera za civilnu zaštitu. Propisani razmak od dva metra za osobe koje borave u zatvorenom prostoru poput škola, knjižnica, mjesta kulturnih djelatnosti, rekreacijskih centara zapravo je onemogućio njihovo djelovanje uživo, te su svoj rad i pružanje usluga morali nastaviti na daljinu koristeći tehnologiju za rad. Posebno važan naglasak bio je na snalaženju škola i školskih knjižnica koje su se u potpunosti trebale prilagoditi novom obliku rada. Škole i knjižnice koje djeluju unutar njih, posebno su u ovim uvjetima trebale surađivati kako bi korisnici osjetili što manju promjenu i kako bi kvaliteta usluge bila na visokom nivou.

Naputak upućuje na nastavak rada prema mogućnostima i u skladu s propisima Stožera civilne zaštite. U skladu s odlukama donesene na državnoj razini, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u fokus stavlja „potrebu nabave građe, provođenje pročišćivanja, revizije i otpisa gdje je god to moguće, vođenje statističkih podataka, obavljanja digitalnih poslova i usluga te ponude programa cjeloživotnog učenja.“⁶⁸ Osim već navedenih poslova koje je matična knjižnica

---

⁶⁶ Nataša Mesić Muharemi, Zorka Renić i Josip Strija. *Školske knjižnice u virtualnom svijetu*. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 64, br. 1, (2021): 308.

⁶⁷ *Odluka o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja*, pristup 5. kolovoza 2023., https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_32_713.html

⁶⁸ *NSK, Naputak za rad svih vrsta knjižnica*, pristup 5. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/04/NSK-naputak-za-rad-svih-vrsta-knji%C5%BEnica.pdf>.

preporučila, naglasak je stavljen i na virtualno okruženje i pružanje usluga online putem kako korisnici ne bi ostali zakinuti.

Prostor knjižnica koji je inače otvoren za okupljanje korisnika i razne događaje tada je zatvoren za okupljanja takve vrste, no knjižnice su mogle kontinuirano nastaviti rad online putem što je matična knjižnica u napatku i preporučila. Dakle, situacija u kojoj se našla knjižnica i školski knjižničar zahtijevala je dobro prilagođavanje kako ne bi došlo do negativnog odmaka u organiziranju obaveza i usluga knjižnice.

Nadalje, svaki korak je bio isplaniran od strane Vlade i Stožera za civilnu zaštitu kako bi situacija pandemije bila pod kontrolom te u skladu s uputama koje je donijela Vlada o otvaranju knjižnica, muzeja, galerija, antikvarijata i knjižara.⁶⁹ Hrvatski zavod za javno zdravstvo također je dao odgovor o broju ljudi koji smije boraviti u zatvorenom prostoru i mjerama kojih se korisnici i djelatnici trebaju pridržavati u kontaktu jedni s drugima.

Osim propisanog razmaka preporuke su obuhvatile i napatku o postupanju s vraćenim knjigama koje su trebale biti prebrisane dezinficijensom, a korisnici i djelatnici su u interakciji trebali koristiti masku i biti udaljeni 2 metra. Naglašena je važnost dvosmjenskog rada za sve knjižnice u kojima je to moguće kako bi se površine dezinficirale, a zdravstveno stanje djelatnika bilo je strogo nadzirano i svaka mogućnost bolesti trebala se prijaviti liječniku i nadređenom.⁷⁰ Iako su čitaonice bile zatvorene, uz poštivanje strogih mjera donesenih od strane Vlade i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo s ciljem sprječavanja i prijenosa bolesti, posudbe i vraćanje knjiga ipak su bile omogućene pa je korištenje knjižnice u fizičkom obliku bilo strogo kontrolirano.

U nastavku, važno je spomenuti daljnje upute Nacionalne i sveučilišne knjižnice o građi koju su korisnici vraćali i načinu postupanja s njom. Nacionalna i sveučilišna knjižnica je unaprijedila neke od smjernica koje je donio Hrvatski zavod za javno zdravstvo u skladu s Nacionalnim kriznim stožerom.⁷¹

Neke od uputa, matična knjižnica je ponovila, dok je postupak vraćanja i posudbe građe opisan detaljnije kako za djelatnike ne bi došlo do nedoumice u postupanju. Korisnik je građu trebao

---

⁶⁹ Vlada Republike Hrvatske - Mjere za pokretanje gospodarskih i drugih djelatnosti odvijat će se u tri faze, pristup 5. kolovoza 2023., <https://vlada.gov.hr/vijesti/mjere-za-pokretanje-gospodarskih-i-drugih-djelatnosti-odvijat-ce-se-u-tri-faze/29298>

⁷⁰ Preporuke za rad u knjižnicama i antikvarijatima tijekom epidemije koronavirusa COVID-19, pristup 5. kolovoza 2023., <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-rad-u-knji%C5%BEnicama-i-antikvarijatima-tijekom-epidemije-koronavirusa-COVID-19.pdf>.

⁷¹ Smjernice za rad s građom i korisnicima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 27. travnja 2020, pristup 5. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/04/Smjernice-NSK-2020-04-23.pdf>.

odložiti na točno određeno mjesto, a knjižničar je zabilježio datum vraćanja. Kad god je bilo moguće organizirati, jedan knjižničar je preuzimao vraćenu građu, a drugi posuđivao.⁷²

Knjižničari su se trebali pobrinuti za smještanje građe u karantenu, tako se navodi: „građa se ostavlja u karanteni 72 sata, a nakon toga se vraća na spremište. Ne preporučuje se dezinfekcija građe ako nije nužno potrebna (jedino u slučaju žurne posudbe tek vraćene građe) i to isključivo ako građa ima plastificirane korice ili ovitak, mogu se nakon 24 sata dezinficirati korice i/ili ovitak etilnim alkoholom (70%) i dati u posudbu.“⁷³

Zaključuje se da je knjižničar trebao strogo slijediti upute kako bi se prijenos COVID-19 spriječio. Prihvatanje novih mjera i drugačiji način rada u knjižnici svakako je utjecao i na knjižničare. Osim što im je svakodnevica po pitanju posudbe i vraćanja građe drugačije izgledala, morali su se u potpunosti prilagoditi virtualnom okruženju kako bi zadržali kontakt s korisnicima i nastojali pružiti online usluge.

6.2 Aktivnosti za vrijeme COVID-19 online putem u školskim knjižnicama u Hrvatskoj

Informacijska tehnologija se vrlo brzo razvija pa je bilo pitanje vremena kada će se njeno korištenje u potpunosti implementirati u školsku knjižnicu. Virtualni svijet i mogućnosti koje pruža online učenje posebno je dobio na značenju u pandemiji.

Zahvaljujući raznim web alatima dostupnih online putem, časopisima u online obliku, mogućnosti provedbe kvizova i radionica korištenjem interneta, knjižnice su mogle nastaviti obnašati svoju dužnost odgojno-obrazovne institucije u društvu. Odgovor na COVID-19 i organizacija rada virtualnim putem zahtijevala je upotrebu već stečenog znanja knjižničara vezano uz informacijske tehnologije, ali i nove edukacije iz tog područja.

Jedan pozitivan primjer organizacije aktivnosti putem mrežnih stranica knjižnice je virtualna knjižnica Osnovne škole Markovac. Vrlo dobro je organizirala kategorije koje nudi što omogućuje lako snalaženje te dostupnost materijala, a također je i dobro uređena kako bi i vizualno privukla korisnike na pretraživanje. Svaka od ponuđenih kategorija sadrži jasno objašnjenje kako koristiti određenu uslugu. Stranica je izrađena kako bi korisnici pronašli dodatne informacije koje im mogu pomoći u izradi seminara i prezentacija i kvalitetno ispuniti slobodno vrijeme.

---

⁷² *Loc.cit.*

⁷³ *Loc.cit.*

Ističe se referentna zbirka s ponudama enciklopedija, rječnika i leksikona, časopisi poput Smiba, Modre laste i Prvog izbora, društvene igre koje potiču učenike na kreativnost jer ih i sami mogu izraditi, linkovi na kojima su dostupni brojni stripovi i slikovnice, razni edukativni sadržaji za crtanje i izražavanje kreativnosti.⁷⁴

Osim što mrežna stranica virtualne knjižnice ima bogat sadržaj za učenike, tako sadrži i dijelove koji su namijenjeni roditeljima. Prema Standardu za školske knjižnice, „odgojno-obrazovna djelatnost školske knjižnice podrazumijeva rad s učenicima, učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima, odgajateljima, ravnateljem i roditeljima...“⁷⁵ što je u ovome primjeru također ostvareno i virtualnim putem. Školski knjižničar je uspio organizirati i virtualni kutak za roditelje u kojem upozorava na važnost praćenja djece i korištenja interneta te preporučuje stranice poput „Djeca i mediji, knjižnica za roditelje i skrbnike djece“⁷⁶ te „Kids friendly-filmski osvrti za roditelje“⁷⁷ putem kojih se roditelji mogu educirati o medijima i načinu na koji ih djeca mogu primjenjivati. Ističu se i stranice koje služe za preporuke filmova koji su prilagođeni određenom uzrastu djece te se roditelj uz pomoć detaljnih sažetaka može informirati o tematici, sadržaju i likovima te prema tome odrediti je li film prilagođen dobi djeteta.

Knjižnica Srednje škole Braće Radić Kaštel Štafilić-Nehaj između ostalih knjižnica je reagirala na pandemiju kreiranjem virtualnih stranica knjižnice. Kreirana je stranica sa informacijama koje su obuhvatile društvena i kulturna događanja, sadržaje s prijedlogom kako kvalitetno provesti slobodno vrijeme i potrebne sadržaje o novostima vezanim uz koronavirus.

Pozitivno je što je školski knjižničar nastojao ostvariti komunikaciju s korisnicima zamolivši ih da pošalju „školske ili izvanškolske radove“⁷⁸ kako bi ih podijelili s drugim korisnicima te pri tome naučili nešto novo. Knjižničarka je stranice obogatila i svojim osobnim iskustvom. Odlučila je podijeliti situaciju pod naslovom „Maska koja život čuva“⁷⁹ o tome koliko je bitno poštivanje mjera o suzbijanju COVID-19 i tom objavom je nastojala educirati ciljnu skupinu kojoj je sadržaj namijenjen. Nadalje, knjižničarka je podijelila vijesti o 33. Proljetnoj školi školskih knjižničara na kojoj je sudjelovala online putem. Zaključuje se da je knjižničarka time

---

⁷⁴ Osnovna škola Markovac - Za učenike, pristup 5. kolovoza 2023., <https://sites.google.com/view/knjižnicaosnovnaskolamarkovac/za-u%C4%8Denike>.

⁷⁵ Standard za školske knjižnice, pristup 7. kolovoza 2023., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html

⁷⁶ Djeca i mediji, knjižnica za roditelje i skrbnike, pristup 7. kolovoza 2023., https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2018/04/Djeca-i-mediji-knjižnica_medijska_pismenost.pdf

⁷⁷ Najsretnija beba, 7. kolovoza 2023., <https://najsretnijabebe.webs.com/>.

⁷⁸ Srednja škola Braća Radić, 7. kolovoza 2023., <https://sites.google.com/view/virtualna-knjiz-ssbr-2020-21/po%C4%8Detna-stranica>

⁷⁹ Loc.cit.

nastavila svoj profesionalni razvoj educirajući se čime je ostvarena obveza koju je dužna ispuniti prema Standardu, a to je „sudjelovanje na skupovima i edukacijama u organizaciji strukovnih knjižničarskih udruga.“⁸⁰

Primjećuju se i sličnosti sa dostupnim materijalima koje je omogućila i ranije navedena knjižnica Osnovne škole Markovac. Ističe se ponuda online časopisa kao što su Meridijani, National Geographic, Croatica, Geofizika, Time for kids. Čitanjem časopisa učenici su mogli zadovoljiti želju za novim znanjem iz znanosti, ekologije, svemira, raznih kultura. Od ostalih sadržaja ističe se i beletristika na engleskom jeziku zatim poveznica na stranice Naklade Slap gdje se pronalaze korisni savjeti za očuvanje mentalnog zdravlja te pristup e-knjižnicama koje nude suvremena i klasična djela svjetske književnosti. Smjernice školske knjižničarke vrlo su detaljno služile kao izvrstan vodič učenicima u pronalaženju kvalitetnih sadržaja.

Na mrežnoj stranici nisu izostale preporuke knjižničarke za online uključivanje u obilježavanje pojedinih važnih datuma za knjižničarsku djelatnost. Tako se ističe program Gradske knjižnice Kaštela koja je organizirala i videima popratila izložbe, predstavljanje knjiga, čitanje i pričanje priča.⁸¹ Ovo je bila prilika za sudjelovanje u obilježavanju Noći knjige virtualnim putem te je bila dostupna korisnicima knjižnice, suradnicima i široj javnosti. Inače se obilježavanje važnih datuma u godini provodi u prostorima knjižnice gdje je organizirana radionica na određenu tematiku ili kviz.

Virtualna knjižnica Srednje škole „Stjepan Radić“ pravovremeno je ažurirana novim sadržajima. Knjižničarka je obavještavala korisnike o približavanju kulturnih događanja ili obilježavanja određenih datuma važnih za povijest i kulturu.

Od mogućih problema u cijelome procesu ističe se kratko vrijeme za organizaciju online sadržaja i kreiranje mrežnih stranica virtualne knjižnice. Izazov je bio organizirati sve kvalitetno i ostati „desna ruka u nastavi na daljinu svim učiteljima i učenicima.“⁸² Kako bi korisnici bili u kontinuiranom kontaktu s novim informacijama, knjižničar se trebao informirati o novostima i ažurirati stranice novim linkovima i priručnim sadržajima. Brojni su primjeri knjižničara koji su se uspjeli snaći organizirajući virtualnu knjižnicu s bogatim sadržajima i detaljnim uputama i materijalima ponuđenima za korištenje s ciljem zadržavanja načela i

---

⁸⁰ Standard za školske knjižnice, pristup 7. kolovoza 2023., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html

⁸¹ Srednja škola Braća Radić - Godina čitanja 2021., pristup 7. kolovoza 2023., <https://sites.google.com/view/virtualna-knjiz-ssbr-2020-21/po%C4%8Detna-stranica/godina-%C4%8Ditanja-2021>.

⁸² Mesić Muharemi, Renić i Strija, *Školske knjižnice u virtualnom svijetu*, 14.

ispunjenjem zadaća knjižnice. S druge strane, uočeni su i nedostaci u kreiranju virtualnih knjižnica i radu školskih knjižničara.

Primjećuje se mjesto za napredak budući da „u većini virtualnih knjižnica nedostaje komponenta učenja i poučavanja školskoga knjižničara kao što je izrada vlastitih tutorijala i ostalih materijala za učenike i nastavnike.”⁸³ Smatra se da je angažiranost školskih knjižničara trebala biti na nešto višoj razini što se tiče kreiranja osobnih materijala i usluga koje se nastoje njima zadovoljiti. Sadržaji koji su dostupni na mrežnim stranicama knjižnica često kraćim objašnjenima upućuju na već poznate stranice, baze podataka i sustava za učenje koji svakako služe kao dobar podsjetnik korisnicima na sve što mogu koristiti za učenje, čitanje, slobodno vrijeme ili kao pomoć u izradi seminara i prezentacija, dok s druge strane izostaje kreativnost i inovativnost knjižničara u stvaranju vlastitih sadržaja. Stoga proizlazi da dio školskih knjižničara nije uspio ispuniti neke od važnih kompetencija knjižničarske struke poput „neprekidnog istraživanja, pronalaženja novog, nove mogućnosti unaprjeđivanja svojih programa rada, fleksibilnost i prilagodbu u vremenu neprestanih promjena.”⁸⁴

Jedan od problema bila je brzina stvaranja virtualnih knjižnica. „S obzirom na to da su virtualne knjižnice napravljene zahvaljujući velikom entuzijazmu knjižničara, ali u kratkome vremenu, što je onemogućilo opsežnije razmatranje što se i na koji način želi postići, trebalo bi se dodatno poraditi na kvaliteti stranica i njihovoj vidljivosti.”⁸⁵ Nakon odluke o zatvaranju knjižnica tijekom pandemije i nešto kasnijom odlukom Vlade, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te Smjernica koje je donijela matična knjižnica NSK u Zagrebu, knjižničari su se u vrlo kratkom vremenskom razdoblju organizirali kako bi kreirali virtualnu knjižnicu. S obzirom da se radilo gotovo o potpunom preseljenju aktivnosti koje se inače odvijaju unutar prostorija knjižnice, školski knjižničari su uložili trud kako bi omogućili njeno postojanje barem u virtualnom obliku, no nisu imali dovoljno vremena za detaljno razrađivanje plana kako bi određene usluge trebali provoditi.

---

⁸³ Mesić Muharemi, Renić i Strija, *Školske knjižnice u virtualnom svijetu*, 12.

⁸⁴ Kovačević and Lovrinčević, *Školski Knjižničar*, 132.

⁸⁵ Mesić Muharemi, Renić, and Strija, *Školske knjižnice u virtualnom svijetu*, 13.

6.3 Školske knjižnice u Italiji za vrijeme pandemije koronavirusa

Italija je jedna od prvih zemalja nakon Kine koja je teško pogođena pandemijom COVID-19.⁸⁶ Teška situacija zahtijevala je žurnu reakciju državnih tijela koja su odlučivala o daljnjem nastavku obavljanja poslova i aktivnosti.

Od samog početka knjižničari su sve potrebne informacije o pandemiji, mjerama i postupanju, mogli pronaći na mrežnim stranicama „Udruženje talijanskih knjižnica“.⁸⁷

Knjižničari su bili u tijeku svih događanja, informirali se vezano uz upotrebu određenih digitalnih alata, marljivo učili i nadograđivali znanje kako bi i dalje ostali kompetentni u svome poslu jer su shvaćali da je njihov utjecaj na odgoj, obrazovanje, poticanje na čitanje i informacijsko obrazovanje potreban više nego ikada u novonastalim teškim uvjetima.

U početku nije došlo do potpunog zatvaranja svih obrazovnih institucija već je zatvaranje bilo postupno, no u vrlo kratkom roku od izbijanja pandemije „Odlukom predsjednika vlade“⁸⁸ donijelo je odluku 4. ožujka o potpunom zatvaranju svih škola i sveučilišta u Italiji.⁸⁹ Kao i u Hrvatskoj zatvaranjem obrazovnih institucija nije došlo do prekida obrazovanja već je ono u potpunosti preseljeno u digitalni oblik što je doneseno odlukom vlade jer je 11. ožujka 2020. godine rad na daljinu postao obavezan.⁹⁰

Povratak u školske klupe u nastavnoj godini 2020./2021. bio je posebno težak za učenike, a organizacija nastave zahtijevala je puno truda kako bi se spriječilo širenje korona virusa. Propisana distanca među učenicima i učiteljima zahtijevala je i potrebu za većim prostorijama u kojima bi učenici mogli normalno izvršavati školske obaveze.

U školskoj godini 2020./2021. omogućeno je korištenje knjižnice tako da su korisnici mogli posuđivati građu uz poštivanje Covid-19 mjera. „Koordinacija mreža školskih knjižnica“⁹¹ donijela je odluku o mogućnosti korištenja posudbe knjiga i vraćanja. Prema uputama: „svi vraćeni dokumenti moraju biti određeni period u karanteni (dani karantene su definirani od

---

⁸⁶ Gino Roncaglia, *Cosa Succede a Settembre* (Roma-Bari, Gius. Laterza & Figli, 2020), 7

⁸⁷ *Il web dell'Associazione italiana bibliotecari*, pristup 20. kolovoza 2023., <https://www.aib.it/?s=covid+19+&x=0&y=0>

⁸⁸ DPCM, Decreto del presidente del consiglio

⁸⁹ Roncaglia, *Cosa Succede a Settembre.*, 7

⁹⁰ Vittorio Ponzani, „Covid-19 e Tutela Della Salute in Biblioteca,“ AIB-WEB (blog), pristup 17. kolovoza 2023., <https://www.aib.it/attivita/2020/80418-covid-19-e-tutela-della-salute-in-biblioteca/>.

⁹¹ Luisa Marquardt, Giovanni Moretti e Ariana L. Morini, *La biblioteca scolastica e le sue figure professionali: Concetti in trasformazione* (Milano: Ledizioni, 2021), 262

strane knjižnica i kreću se od 72 sata do 10 dana).⁹² Obavezno je bilo slijediti protokol vraćanja knjiga. Prema istraživanjima virus je aktivan do 3 dana na papiru, a neke su knjižnice odlučile da će knjige biti duže u karanteni što je bilo propisano smjernicama.

S obzirom na trajanje pandemije i dalje se nastavilo u velikoj mjeri koristiti digitalnim platformama za čitanje. Posuđivanje fizičke građe bilo je moguće uz prethodnu najavu knjižničarima te je knjižničar odlučivao o načinu na koji će knjige biti uručene korisniku. Za primjer organizacije vraćanje i posudbe knjiga uzete su škole iz područja Milana. Učenicima i učiteljima je omogućen pristup katalogu u kojem su mogli rezervirati građu te je školski knjižničar pripremio knjige koje je predao učiteljima koji su ih podijelili korisnicima.⁹³ Pandemija je tada još uvijek bila u jeku te se zaključilo da se korisnici ne bi trebali zadržavati u prostorijama knjižnice pa je bibliotekar morao prethodno pripremiti sve potrebne knjige.

Odlučeno da se vraćene knjige odlažu u poseban spremnik ispred knjižnice kojeg otvaraju samo knjižničari što je bilo u skladu s donesenim smjernicama koje su školske knjižnice slijedile.⁹⁴ Zbog sigurnosti spremnik se otvarao svakog ponedjeljka. Kako bi se spriječilo moguće širenje bolesti, knjižničari su kod postupka vraćanja nosili maske i rukavice, zatim su registrirali povrat te vratili knjige na policu.

Za vrijeme pandemije velik broj knjižnica je izgubio svoju namjensku ulogu te su pretvorene u „prostorije za izolaciju.“⁹⁵ Bile su namijenjene učenicima koji bi se privremeno morali udaljiti iz nastave zbog zdravstvenih razloga.⁹⁶ Osim toga prostorije su bile pretvorene u nove učionice budući da škole nisu imale dovoljno velike prostorije u kojima učenici mogu boraviti te poštivati propisani razmak. Knjižnica se tada suočila s velikim rizikom i potrebom za spašavanjem budući da prenamjena prostora knjižnice znači trenutni prestanak njenog rada, a predstavlja rizik za nastavak djelovanja u budućnosti. Javio se opravdan strah od gubitka knjižnica te njene prave uloge.

Online komunikacija postalo je dio svakodnevnice, a školske knjižnice su se u tome pokušavale snaći pružanjem virtualnih usluga. Besplatna digitalna posudba i pružanje mogućnosti

---

⁹² CRBS, *Linee guida per la riapertura delle biblioteche scolastiche*, pristup 17. kolovoza 2023., https://www.aib.it/wp-content/uploads/2020/10/CRBS_Linee-guida-per-la-riapertura-delle-biblioteche-scolastiche_2020-10-05.pdf, 2.

⁹³ *Protocollo-sicurezza*, pristup 17. kolovoza 2023., <https://www.schededidattiche.eu/protocollo-sicurezza.pdf>, 2

⁹⁴ *Loc.cit.*

⁹⁵ Gino Roncaglia et al., “L’educazione e la distanza: le risposte della scuola e il ruolo delle biblioteche scolastiche,” *Biblioteche oggi Trends* 6, br. 2 (2021): 110–34, <http://www.bibliotecheoggi.it/trends/article/view/1201/1273>, 131

⁹⁶ Marquardt, Moretti, and L. Morini, *La biblioteca scolastica e le sue figure professionali: Concetti in trasformazione*, 262.

roditeljima da pristupe novinama, časopisima i knjigama u digitalnom izdanju su predstavljali veliku prednost u snalaženju. Knjižnica je svojim digitalnim uslugama poput webinarima, e-učenja, pružila veliku podršku ne samo učenicima, već nastavnicima i roditeljima. Svojim uslugama koje su vrlo brzo prihvaćene uspjela je opstati u vrijeme pandemije i opravdala svoju didaktičku ulogu ostvarenu digitalnim putem.

Zaključuje se da je postupanje u Italiji i Hrvatskoj u vrijeme pandemije u školskim knjižnicama bilo vrlo slično. Zatvaranje knjižnica, donošenje mjera s ciljem sprječavanja širenja zaraze, korištenje maski, propisanog razmaka, prelazak iz fizičkog u rad na daljinu, zatim nova školska godina donijela je otvaranje knjižnica uz strogo poštivanje mjera za posudbu i vraćanje knjiga te boravak u prostorima knjižnice.

6.4 Aktivnosti u školskim knjižnicama za vrijeme COVID-19 u Italiji

Brojne školske knjižnice u Italiji su se za vrijeme koronavirusa našle u nepogodnom položaju jer je prostor u potpunosti zatvoren za sve aktivnosti s korisnicima. Posljedica COVID-19 pandemije, dovela je i do prenamijene prostora školskih knjižnica.

Svi su morali prilagoditi aktivnosti učenju na daljinu te je ovo vrijeme potpunog zatvaranja i preseljenja aktivnosti u online oblik pokazalo koliko je školski sustav bio spreman ponuditi odgovarajuće rješenje za novonastalu situaciju. Italija kao i ostatak svijeta naišla je na dosad neviđenu situaciju u kojoj su se određene knjižnice bolje snašle, a neke lošije.

Iako informacijska tehnologija pronalazi već duže vrijeme mjesto u školama i školskim knjižnicama bila je potrebna prilagodba korisnika na njenu uporabu. Jedino rješenje za nastavak rada za vrijeme pandemije bilo je korištenje informacijske tehnologije. Pandemija je pokazala spremnost knjižnica na potpuni prijelaz aktivnosti u virtualni oblik.

Neke knjižnice su već ranije dio svojih usluga nudile u fizičkom i digitalnom obliku. Putem raznih platformi omogućile su aktivnosti video čitanja i audio čitanja u koje su bili uključeni učenici, organizirale su i druge aktivnosti u kojima su također korisnici mogli aktivno sudjelovati, poput susreta s autorima, promocije knjiga, organizacije informativnih podcasta.⁹⁷

U Italiji se već ranijih godina počelo raditi na obnavljanju školskog sustava te pripremi za korištenje informacijske tehnologije. U skladu s time je 2015. godine donesen Državni plan digitalne škole koji je sastavljen od 35 akcija te je za školske knjižnice posebno važna bila

---

⁹⁷ Roncaglia, *Cosa Succede a Settembre*, 58-59.

akcija 24 koja predstavlja školske knjižnice kao mjesta za opismenjavanje korištenjem informacijske tehnologije.⁹⁸ Zahvaljujući već postojećim projektima, neke knjižnice su bile spremnije na prilagodbu tijekom pandemije te preseljenje aktivnosti.

Pandemija je imala važnu ulogu koja je pokazala koliko je potrebno raditi na dobroj organizaciji sustava školskih knjižnica kako bi pravovaljano uspjele odgovarati na krizne situacije poput COVID-19. Brojne su se uspjele snalaziti u organizaciji aktivnosti virtualnim putem te se pokazalo koliko je bitno imati učinkovitu mrežu u cijeloj Italiji, a ne samo u pojedinim regijama ili mjestima.

Za primjer aktivnosti koje su provedene tijekom pandemije COVID-19 istaknula se knjižnica gimnazije „Francesco Ribezzo“ koja se nalazi na jugu Italije u mjestu Francavilla Fontana. Nastavili su s projektom „ja čitam zbog“ putem Facebooka. Aktivnost čitanja organizirali su putem video lekcija u kojima su učenicima osnovne škole čitali knjige poput bajka, basna, pripovijetka i romana. Škola kojoj su video lekcije bile namijenjene nalazi se u mjestu „Latiano“ čiji su učenici uživali u prilici sudjelovanja u projektu koji je predstavljao mogućnost udaljavanja od novonastale situacije pandemije.⁹⁹

Drugi takav primjer dolazi iz osnovne škole u mjestu Bella koja je korisnicima pružila mogućnosti korištenja knjižnice online putem. Knjižnica je nastavila svoj rad u skladu s kurikulumom škole, aktivnosti čitanja i pisanja, informatičke pismenosti i pružanje tehnološkog usavršavanja profesorima.

Omogućeno je korištenje digitalne platforme MLOL škola za posuđivanje knjiga te su na to imali pravo i roditelji svakog učenika koji pohađa školu. Platforma je omogućila korištenje brojnih svjetskih i domaćih naslova knjiga i časopisa kojih nema u ponudi u fizičkom fondu. Platforma MLOL razvijena je 2016. godine te je servis koji je namijenjen talijanskim školama svih vrsta.¹⁰⁰ Prema „Nacionalnom planu digitalne škole“¹⁰¹ unutar akcije 24 predviđen je razvoj inovativnih školskih knjižnica koji se temelji na upotrebi digitalnih izvora za učenje te poticanje na informacijsku pismenost. Upravo je MLOL škola nastala unutar tog plana. Njenim razvojem naglašena je važnost školskih knjižnica jer su mnoge od njih tek tada uspjele pružiti svojim korisnicima pristup digitalnom učenju te su omogućile virtualni fond. Za primjer je

---

⁹⁸ Donatella Lombello Sofiato i Mario Priore, *La biblioteca scolastica al tempo del digitale* (Milano: Editrice Bibliografica, 2018), 21.

⁹⁹ *Biblioteca*, pristup 16. kolovoza 2023, <https://www.liceoribezzo.edu.it/pagine/biblioteca>.

¹⁰⁰ „MLOL Scuola,” MLOL Scuola, pristup 16. kolovoza 2023., <https://scuola.medialibrary.it/admshop/Documents>

¹⁰¹ PNSD-Piano Nazionale Scuola Digitale

važno spomenuti područje općine Giovinazzo koja je svim školama osigurala besplatan pristup digitalnoj biblioteci MLOL putem portala Koiné.¹⁰²

Osim knjiga svoje slobodno vrijeme korisnici su mogli obogatiti različitim resursima poput audio i video zapisa te dokumentima za e-učenje. O važnosti platforme MLOL te njenom korištenju od strane brojnih školskih knjižnica svjedoče i brojke. Gotovo ni mjesec dana nakon odluke o zatvaranju, u periodu od 24. veljače do 24. ožujka 2020. godine, posudbe knjiga su se povećale za 104% u odnosu na 2019. godinu te je 6.500 knjižnica bilo korisnik platforme. Obično je postotak povećanja korisnika u godinu dana oko 20% što je izuzetno mala brojka u usporedbi perioda s pandemijom kada su knjižnice bile primorane na korištenje tehnologije kako bi nastavile rad.¹⁰³

Knjižnica osnovne škole „Dante Alighieri“ iz Catanie je svojim učenicima osigurala video poznatog pisca Antonia Ferrare s kojim su se trebali susresti uživo. Pandemija je spriječila susret, no knjižničar je u suradnji s autorom ipak uspio dogovoriti snimanje videa s porukom kako se djeca ne bi osjećala zakinuto. U videu koji je bio dostupan na YouTube kanalu, pisac je ohrabrio korisnike te obećao da će se susret uživo održati godinu dana kasnije kada za to budu bolji uvjeti. Knjižničar je također učenicima preporučio da u međuvremenu čitaju njegove knjige koje su dostupne online putem.¹⁰⁴

Pozitivan primjer dolazi iz knjižnice klasične gimnazije „Francisco de Sanctis“ iz Salerna. Digitalni sadržaji kojima je knjižnica obogatila vrijeme korisnika te pružila potrebne informacije i zanimljivosti dio su ove virtualne knjižnice. Tijekom pandemije došlo je do razvoja novih usluga poput BiblioMeet usluge koja vrlo lakim korištenjem korisnicima omogućava stupanje u kontakt s knjižničarom putem Jitsimeet ili GoogleMeet platformi. Osim što je platforma informativnog karaktera putem koje se korisnici mogu konzultirati o lektirnim djelima, ističe se i mogućnost online susreta u kojem osim učenika sudjeluju i profesori te susret služi za radionice o književnim djelima.¹⁰⁵ Susreti su omogućili korisnicima neprekidnu suradnju između knjižničara i korisnika koja je ponajviše bila bitna u razdoblju pandemije u

---

¹⁰² *Politiche Sociali, Comune di Giovinazzo*, pristup 16. kolovoza 2023, <https://www.comune.giovinazzo.ba.it/index.php/aree-tematiche/aree-tematiche-lista-2/politiche-sociali>.

¹⁰³ *Le biblioteche sono già diventate più digitali*, pristup 16. kolovoza 2023., <https://www.ilpost.it/2020/03/26/coronavirus-biblioteche-ebook/>.

¹⁰⁴ *www.Dantect.It*, pristup 17. kolovoza, 2023, <https://www.dantect.edu.it/index.php/component/content/archive?year=2020&month=5>.

¹⁰⁵ Ravotto and Villa - 2021 - Editori AICA - *Associazione Italiana per l'Informatica ed il calcolo*, pristup 17. kolovoza 2023., http://www.rivistabricks.it/wp-content/uploads/2021/06/BRICKS_4_2021.pdf, 28.

kojima su informacije, susreti i kontakt virtualnim putem korisnicima ostavljali dojam sigurnosti te informiranosti.

Nadalje, još jedan od brojnih primjera dobrog korištenja informacijske tehnologije dolazi iz Osnovne škole Carducci u kojoj su učenici drugog razreda odlučili da pandemija koronavirusa neće predstavljati prepreku u kontaktu s knjižnicom. Svojom kreativnošću i predanim radom uspjeli su kreirati digitalnu knjigu u čast pjesnika Dantea Alighierija i njegovog poznatog djela „Božanstvena komedija“.¹⁰⁶

O kvaliteti knjige, crteža i interpretacije stihova svjedoči činjenica da se vijest o njenom nastanku proširila u novine, putem Facebooka, a bila je i prezentirana putem video konferencije knjižnici Sveučilišta u Paviji. Učenicima su posebno važni bili stihovi u kojima Dante govori o gradu Paviji i Bazilici svetog Petra.¹⁰⁷ Izrada ove digitalne knjige omogućila je učenicima upoznavanje jednog od najvažnijih talijanskih pisaca te su se kroz Danteovu Božanstvenu komediju uspjeli povezati s pjesnikom upravo zbog stihova u kojima spominje njihov grad.

Obrazovanje korištenjem samo informacijske tehnologije bio je pravi izazov jer se tijekom pandemije prelazilo u način rada koji se inače koristio u kombinaciji sa onim direktnim i fizičkim. Pandemija je uistinu pokazala koliko je bitno razvijati digitalni način rada te imati prilagođene usluge i platforme korisnicima kako bi im olakšali rad i učenje, a predstavila je i mogućnost nastanka novih usluga.

---

¹⁰⁶ Ravotto and Villa - 2021 - Editori AICA - *Associazione Italiana per l'informatica ed il calcolo*, pristup 17. kolovoza 2023., http://www.rivistabricks.it/wp-content/uploads/2021/06/BRICKS_4_2021.pdf, 43.

¹⁰⁷ *Dantedi*, 2021, pristup 17. kolovoza 2023., <https://read.bookcreator.com/9W6W9wUAUEM1ZtJzh6Vnxx8DIVn1/eE490znyTD6YsAROPRuoCw>.

7. Zaključak

Analizom istraživanja zastupljenosti školskih knjižnica u Italiji zaključuje se da je potrebna veća angažiranost oko njihovog otvaranja, prostornog uređenja i vodstva. Rad učitelja, roditelja ili volontera treba se zamijeniti radom stručne osobe. Također je potrebno posvetiti veću pažnju financiranju fonda s ciljem osnivanja zbirke koje će pružiti sve potrebno korisnicima. Premda Hrvatska ima brojčano jako dobru zastupljenost knjižnica gdje ju gotovo svaka osnovna i srednja škola posjeduje te visok postotak školskih knjižničara posjeduje formalno obrazovanje, s druge strane u Hrvatskoj kao i u Italiji potrebno je poraditi na financiranju te njihovoj opremljenosti što je bitno kako bi svojim prostorom i fondom mogle pružiti kvalitetne usluge.

Potrebna je kontinuiranost u financiranju od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja kako bi se kvalitetne usluge neometano pružale korisnicima iz godine u godinu. Nemogućnošću obnove fonda, opremanja knjižnice dovodi se u pitanje njena kvaliteta. U Italiji djeluju akcije financiranja školskih knjižnica kojih je svjesno i društvo budući da se svake godine donira sve veći broj knjiga. U opremanju sudjeluju i talijanske izdavačke kuće. U Hrvatskoj nisu prisutne akcije ovako velikog razmjera. Školske knjižnice u Hrvatskoj prema zakonu osim Ministarstva financira gradska ili županijska vlast s obzirom da su oni njeni osnivači, a knjižnice često same kreiraju projekte putem kojih im se može donirati.

Pandemija koronavirusa donijela je cijelom svijetu neizvjesnost pa je poprilično utjecala na sve ljude koji su se vrlo brzo morali snaći kako u privatnom tako i profesionalnom smislu. U školstvu je došlo do masovne upotrebe informacijske tehnologije, digitalnih alata i platformi za učenje pa su tako i školske knjižnice i knjižničari imali ključnu ulogu u toj situaciji dajući potporu školama i kolegama učiteljima s ciljem nastavka odgojno-obrazovne djelatnosti i drugih dužnosti koje je knjižnica u fizičkom obliku obnašala. Brojne su knjižnice već ranijih godina uvele usluge putem korištenja informacijske tehnologije pa su lakše primile vijest o potpunom preseljenju aktivnosti jer su i knjižničari i korisnici bili spremniji na virtualni način rada. Određenim knjižnicama i u Italiji i Hrvatskoj je bilo potrebno duže vrijeme prilagodbe, dok je drugima nedostajalo kreiranje vlastitih digitalnih sadržaja.

Knjižnice u Italiji i Hrvatskoj su pokazale vrlo visoki stupanj kreativnosti u stvaranju aktivnosti, projekata, pokretanju inicijativa s ciljem stjecanja donacija i organizacije kreativnih programa kako bi se obilježili važni međunarodni dani. Aktivno su radili na osmišljavanju usluga virtualnim te fizičkim putem kako bi korisnici imali priliku steći cjeloživotno obrazovanje iz različitih područja. Zaključuje se da mjesta za napredak ima po svim analiziranim aspektima u

ovome radu te da se knjižnice moraju staviti u fokus i analizirati detaljnije njihovo stanje kako bi se moglo odlučiti u kojim područjima je prisutan manjak ulaganja i odatle početi s njihovom obnovom.

8. Literatura

1. *Analiza stanja školskih knjižnica u Republici Hrvatskoj za 2018.*, pristup 3. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/Analiza-%C5%A1kolskih-knji%C5%BEnica-za-2018.-godinu.pdf>.
2. *Analiza stanja školskih knjižnica RH za 2017.*, pristup 3. kolovoza 2023., http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/Analiza-stanja-%C5%A1kolskih-knji%C5%BEnica_RH_za-2017..pdf
3. *Aperte le iscrizioni al laboratorio di "BiblioScrittura"*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.liceogalvani.edu.it/pagine/-aperte-le-iscrizioni-al-laboratorio-di-biblioscrittura>
4. *Azione #24 – Biblioteche Scolastiche come ambienti di alfabetizzazione all'uso delle risorse informative digitali – Scuoladigitale*, pristup 10. kolovoza 2023., <https://scuoladigitale.istruzione.it/pnsd/ambiti/competenze-e-contenuti/azione-24-biblioteche-scolastiche-come-ambienti-di-alfabetizzazione-alluso-delle-risorse-informative-digitali/>.
5. *AZIONE# 24 PNSD Biblioteche scolastiche innovative – Istituto Comprensivo Statale 'Trilussa*, pristup 11. kolovoza 2023., <https://ictrilussa.edu.it/progetti-caratterizzanti/biblioteca/azione-24-pnsd-biblioteche-scolastiche-innovative/>.
6. *Biblioteca*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.liceofanti.edu.it/pagine/biblioteca>.
7. *Biblioteca*, pristup 16. kolovoza 2023., <https://www.liceoribezzo.edu.it/pagine/biblioteca>.
8. *Biblioteche scolastiche innovative*, pristup 11. kolovoza 2023., <https://www.bibliotecheinnovative.it/progetti/biblioteche-scolastiche-innovative-2/>
9. *Bišćan - Analiza školskih knjižnica u Republici Hrvatskoj*, pristup 18. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/11/Analiza-stanja-skolskih-knjiznica-u-RH-za-2019..pdf>
10. *Budget e raccolta fondi – Biblioteche innovative*, pristup 10. kolovoza 2023., <https://www.bibliotecheinnovative.it/gestione-della-biblioteca-scolastica/budget-e-raccolta-fondi/>.
11. *Costruiamo con i libri il mondo del futuro*, pristup 8. kolovoza 2023., <https://www.ioleggoperche.it/news/levi-aie-costruiamo-con-i-libri-il-mondo-del-futuro>

12. CRBS, *Linee guida per la riapertura delle biblioteche scolastiche*, pristup 17. kolovoza 2023., https://www.aib.it/wp-content/uploads/2020/10/CRBS_Linee-guida-per-la-riapertura-delle-biblioteche-scolastiche_2020-10-05.pdf
13. Dantedi, 2021, pristup 17. kolovoza 2023., <https://read.bookcreator.com/9W6W9wUAUEM1ZtJzh6Vnxx8DIVn1/eE490znyTD6YsAROPRuoCw>.
14. *Djeca i mediji, knjižica za roditelje i skrbnike*, pristup 7. kolovoza 2023., https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2018/04/Djeca-i-mediji-knjizica_medijska_pismenost.pdf
15. *Dobro opremljena školska knjižnica – Prostor izvrsnosti | Husk.Hr*, pristup 22. siječnja 2023., <http://www.husk.hr/dobro-opremljena-skolska-knjiznica-prostor-izvrsnosti/>
16. *Giorno della memoria 27 gennaio 2023. Iniziative biblioteca scolastica P.P.Pasolini*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.iissdenittis.edu.it/wp-content/uploads/2023/01/COMUNICATO-al-22-23-n.-106-GIORNO-DELLA-MEMORIA-27-GENNAIO-2023.-INIZIATIVE-BIBLIOTECA-SCOLASTICA-P.P.PASOLINI.pdf>
17. HKD, *Hrvatsko Knjižničarsko Društvo: Izdanja*, pristup 3. kolovoza 2023., <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1064>.
18. Home-IDEArium, *Il Crowdfunding delle scuole italiane*, pristup 10. kolovoza 2023., <https://idearium.pubblica.istruzione.it/crowdfunding/progetti/83467/dettaglio>
19. *Il bibliotecario nelle scuole, AIB-WEB (blog)*, pristup 17. kolovoza 2023., <https://www.aib.it/struttura/osservatori/olavep/faq/il-bibliotecario-nelle-scuole/>.
20. *I. Osnovna škola Varaždin - Datumi koje obilježavamo*, pristup 18. kolovoza 2023., <http://os-prva-vz.skole.hr/knjiznica/datumi>
21. *Il web dell'Associazione italiana bibliotecari*, pristup 20. kolovoza 2023., <https://www.aib.it/?s=covid+19+&x=0&y=0>
22. *Inaugurazione 'Biblioteca 3.0' - QR Code I.C. 'Cesare Pavese' DS Caterina Cernicchiaro*, pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.istitutopavese.edu.it/index.php/lista-delle-news-principali/748-inaugurazione-biblioteca-3-0-i-c-cesare-pavese-napoli-ds-caterina-cernicchiaro>
23. *Incontro in biblioteca con l'autrice Barbara Mazzolai per il ciclo "L'autore consiglia,"* pristup 18. kolovoza 2023., <https://www.liceogalvani.edu.it/pagine/-incontro-in-biblioteca-con-lautrice-barbara-mazzolai-per-il-ciclo-lautore-consiglia>.

24. Kovačević Dinka i Jasmina Lovrinčević, *Školski Knjižničar*. Knjiga 21. Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2012.
25. *Le biblioteche sono già diventate più digitali*, pristup 16. kolovoza 2023., <https://www.ilpost.it/2020/03/26/coronavirus-biblioteche-ebook/>
26. Lombello Sofiato, Donatella i Mario Priore. *La biblioteca scolastica al tempo del digitale*. Milano: Editrice Bibliografica, 2018.
27. Marquardt Luisa, Giovanni Moretti i Ariana L. Morini. *La biblioteca scolastica e le sue figure professionali: Concetti in trasformazione*. Milano: Ledizioni, 2021.
28. Mašina, Dina, ur. *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice*. 2. prerađeno izdanje. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2016.
29. Mićanović, Miroslav, ur. *XXII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske*. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2010.
30. “MLOL Scuola,” *MLOL Scuola*, pristup 16. kolovoza 2023., <https://scuola.medialibrary.it/admshop/Documents>
31. *Najsretnija beba*, 7. kolovoza 2023, <https://najsretnijabebe.webs.com/>
32. Nataša Mesić Muharemi, Zorka Renić i Josip Strija. “Školske knjižnice u virtualnom svijetu.” *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 64, br. 1 (2021): 303–17. <https://doi.org/10.30754/vbh.64.1.847>
33. *NSK, Naputak za rad svih vrsta knjižnica*, pristup 5. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/04/NSK-naputak-za-rad-svih-vrsta-knji%C5%BEnica.pdf>.
34. *Odluka o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja*, pristup 5. kolovoza 2023., https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_32_713.html
35. *Odluka o raspodjeli sredstava za opremanje školskih knjižnica osnovnih škola obveznom lektinom i stručnom literaturom u 2022. godini*, pristup 3. kolovoza 2023., <https://mzo.gov.hr/vijesti/odluka-o-raspodjeli-sredstava-za-opremanje-skolskih-knjiznica-osnovnih-skola-obveznom-lektinom-i-strucnom-literaturom-u-2022-godini/5135>

36. *Osnovna škola Antun Mihanović Nova Kapela-Vrijedna donacija za školsku knjižnicu*, pristup 18. kolovoza 2023., http://os-amihanovic-batrina.skole.hr/?news_id=688
37. *Osnovna škola Don Lovre Katića - Književni susreti*, pristup 18. kolovoza 2023., http://os-donlovrekatica-solin.skole.hr/skola/knjiznica/jadranko_bitenc
38. *Osnovna škola Dubovac Karlovac - Knjižnica*, pristup 18. kolovoza 2023., http://os-dubovac-ka.skole.hr/skola/knjiznica?ms_nav=aam
39. *Osnovna škola Jordanovac Zagreb - Nova donacija knjiga*, pristup 4. kolovoza 2023., http://os-jordanovac-zg.skole.hr/skola/knjiznica?news_hk=5262&news_id=916&mshow=1296
40. *Osnovna škola Ljubo Babić Jastrebarsko - Projekt obnove školske knjižnice*, pristup 4. kolovoza 2023., http://www.os-ljubic-jastrebarsko.skole.hr/?news_id=1071.
41. *Osnovna škola Markovac - Za učenike*, pristup 5. kolovoza 2023., <https://sites.google.com/view/knjiznicaosnovnaskolamarkovac/za-u%C4%8Denike>
42. *Politiche Sociali, Comune di Giovinazzo*, pristup 16. kolovoza 2023., <https://www.comune.giovinazzo.ba.it/index.php/aree-tematiche/aree-tematiche-lista-2/politiche-sociali>
43. *Preporuke za rad u knjižnicama i antikvarijatima tijekom epidemije koronavirusa COVID-19*, pristup 5. kolovoza 2023., <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-rad-u-knji%C5%BEnicama-i-antikvarijatima-tijekom-epidemije-koronavirusa-COVID-19.pdf>
44. *Progetto*, pristup 8. kolovoza 2023., <https://www.ioleggoperche.it/progetto>
45. *Protocollo-sicurezza*, pristup 17. kolovoza 2023., <https://www.schededidattiche.eu/protocollo-sicurezza.pdf>
46. *Ravotto and Villa - 2021 - Editori AICA - Associazione Italiana per l'informatica ed il calcolo*, pristup 17. kolovoza 2023., http://www.rivistabricks.it/wp-content/uploads/2021/06/BRICKS_4_2021.pdf.
47. *Regolamento Generale 2023*, pristup 8. kolovoza 2023., https://www.ioleggoperche.it/regolamenti/Regolamento_Generale_2023.pdf.
48. Roncaglia, Gino. *Cosa Succede a Settembre*. Roma-Bari: Gius. Laterza & Figli, 2020.
49. Roncaglia, Gino et al., "L'educazione e la distanza: le risposte della scuola e il ruolo delle biblioteche scolastiche," *Biblioteche oggi Trends* 6, br. 2 (2021):110-34.

<http://www.bibliotecheoggi.it/trends/article/view/1201/1273>

50. *Smjernice za rad s građom i korisnicima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 27. travnja 2020.*, pristup 5. kolovoza 2023., <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/04/Smjernice-NSK-2020-04-23.pdf>

51. Srednja škola Braća Radić, 7. kolovoza 2023., <https://sites.google.com/view/virtualna-knjiz-ssbr-2020-21/po%C4%8Detna-stranica>

52. *Srednja škola Braća Radić - Godina čitanja 2021.*, pristup 7. kolovoza 2023., <https://sites.google.com/view/virtualna-knjiz-ssbr-2020-21/po%C4%8Detna-stranica/godina-%C4%8Ditanja-2021>.

53. *Standard za školske knjižnice*, pristup 18. kolovoza 2023., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html

54. *Školska knjižnica Osnovne škole Đurđevac primila vrijednu donaciju knjiga s tematikom Domovinskog rata*, pristup 4. kolovoza 2023., <https://djurdjevac.hr/dogadanja-u-gradu/skolska-knjiznica-osnovne-skole-durdevac-primila-donaciju-knjiga-s-tematikom-domovinskog-rata/>.

55. Vittorio Ponzani, "Covid-19 e Tutela Della Salute in Biblioteca," *AIB-WEB (blog)*, pristup 17. kolovoza 2023., <https://www.aib.it/attivita/2020/80418-covid-19-e-tutela-della-salute-in-biblioteca/>

56. Venuda, Fabio. "Biblioteche scolastiche "a progetto"." *Biblioteche oggi* 34, br. 0 (2016): 17-27. <https://doi.org/10.3302/0392-8586-201606-017-1>

57. Venuda, Fabio, Roncaglia Gino i Marquardt Luisa. *Piccole e povere ma innovative, i lavori nel corso delle biblioteche scolastiche*, pristup 18. kolovoza 2023., https://air.unimi.it/retrieve/dfa8b99d-3a41-748b-e053-3a05fe0a3a96/VENUDA-RONCAGLIA-MARQUARDT_Rapporto%20sulle%20biblioteche%20italiane%202015-2017.pdf,

58. *Vlada Republike Hrvatske - Mjere za pokretanje gospodarskih i drugih djelatnosti odvijat će se u tri faze*, pristup 5. kolovoza 2023., <https://vlada.gov.hr/vijesti/mjere-za-pokretanje-gospodarskih-i-drugih-djelatnosti-odvijat-ce-se-u-tri-faze/29298>

59. *Www.Dantect.It*, pristup 17. kolovoza, 2023., <https://www.dantect.edu.it/index.php/component/content/archive?year=2020&month=5>

60. *Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti*, pristup 3. kolovoza 2023., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html

61. *Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti*, pristup 3. kolovoza 2023., <https://www.zakon.hr/z/2275/Zakon-o-knji%C5%BEnicama-i-knji%C5%BEni%C4%8Dnoj-djelatnosti>.

Usporedba školskih knjižnica u Italiji i Hrvatskoj

Sažetak

U radu sam analizirala već zabilježeno znanje i provedena istraživanja vezana uz situaciju u talijanskim i hrvatskim školskim knjižnicama, a vodim se IFLA-inim smjernicama koje su upute za efikasan rad školskih knjižničara i knjižnice. Školska knjižnica je odgojno-obrazovno, informacijsko i kulturno središte koja djeluje unutar škole te svojim korisnicima pruža prostor za učenje iz svih navedenih područja. Osim što je mjesto susreta s novim sadržajima, aktivnostima i informacijama, prostor je u kojem se surađuje, promišlja i aktivno djeluje.

Problematika koja se proteže kroz istraživanja, vezuje se uz prostor koji je nepraktičan i neupotrebljiv zbog limitiranosti te nedostatka mjesta za boravak korisnika u knjižnici dok s druge strane postoje knjižnice koje su jako dobro opremljene. Prisutno je i neravnomjerno financiranje i pokrivanje troškova nastanka novih knjižnica, kupnje novih izdanja i uređivanja prostora. Knjižnice su primorane organizirati projekte i akcije kako bi zadržale primarnu ulogu i kvalitetu na visokoj razini. Profesionalan razvoj knjižničara te njihove kompetencije također utječu na učinkovit razvoj knjižnica.

Pandemija uzrokovana bolesti COVID-19 unijela je promjene u sve dijelove ljudskog života pa tako i u odgojno-obrazovni sustav i knjižnicu. Utjecaj knjižnice za vrijeme pandemije u Italiji i Hrvatskoj te njen nastavak pružanja usluga virtualnim putem također je analiziran u ovome radu. Osim usluga koje su pružane tijekom pandemije, analiziraju se i aktivnosti koje se pružaju u fizičkom obliku.

Ključne riječi: školska knjižnica, usporedba Hrvatske i Italije, pandemija koronavirusa, financiranje, aktivnosti

Comparison of school libraries in Italy and Croatia

Summary

In thesis, I have analyzed recorded knowledge and research related to the situation in Italian and Croatian school libraries, and I followed the IFLA guidelines which are instructions for the effective work of school librarians and libraries. A school library is an educational, information and cultural center that operates within the school and provides its users with a space for learning from all the areas mentioned above. In addition to being a meeting place for new content, activities and information, it's a collaboration, reflection and operating space.

Presented problem through the research is related to the place that is impractical and unusable due to the limitation and lack of space for users to stay in the library while on the other hand there are well-equipped libraries. There's also disproportion in financing and covering the cost of new libraries establishment, new books purchase and space renovation. Libraries are forced to organize projects and actions in order to maintain their primary role and quality at a high level. The professional development of librarians and their competences also influence the efficient library development.

The pandemic caused by the COVID-19 disease has brought changes to all areas of human life, including the educational system and the library. The influence of the library during the pandemic in Italy and Croatia and its continued provision of services through virtual form is analyzed in this paper. In addition to the services provided during the pandemic, activities provided in physical form are also analyzed.

Key words: school library, comparison Italy and Croatia, coronavirus pandemic, financing, activities